

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

bakalářské kombinované studium
2011 – 2012

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Eva Pohludková

Politika životního prostředí Evropské unie

Praha 2012

PhDr. Aleš Bříza

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Combined Part time
2011 - 2012

BACHELOR THESIS

Eva Pohludková

Enviromental policy of the European Union

Prague 2012

The PhDr. Aleš Bříza

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V..... dne .....

Jméno autorky .....

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce panu PhDr. Aleši Břízovi za odbornou pomoc, rady a trpělivost.

Anotace

Cílem této bakalářské práce bylo přiblížit politiku životního prostředí Evropské unie. Vymezuji zde historické mezníky, které jsou podstatné pro vývoj této politiky na úrovni Evropské unie.

Práce obsahuje i instituce Evropské unie, přibližuje legislativní proces a následnou implementaci legislativy. Shrnuji zde také operační program životního prostředí, mechanismy a principy a v neposlední řadě ekonomické dopady této politiky.

Poslední část byla zaměřena na konkrétní projekt rekonstrukce čističky odpadních vod, která probíhá na základě zákonných požadavků Evropské unie.

V posledních letech je na politiku životního prostředí kladen poměrně veliký důraz a to se odráží na vzniku přísnějších pravidel a zákonů, díky kterým by se mělo do budoucna zamezit větším ekologickým dopadům.

Klíčové pojmy

čistička odpadních vod, ekologické dopady, environmentální myšlení, Evropská unie, historické mezníky, implementace, instituce EU, legislativní proces, operační program, politika životního prostředí

Annotation

The aim of this Bachelor thesis was closer to the environmental policy of the European Union. I define here the historical milestones, which are essential for the development of this policy at European Union level.

The work also contains the bodies of the European Union, close to the legislative process and the subsequent implementation of the legislation. I summarizing there are also operational programme environment, mechanisms, and principles and, not least, the economic effects of this policy.

The last part was focused on specific project the reconstruction of wastewater treatment plant, which takes place on the basis of the legal requirements of the European Union.

In recent years, it is the policy of the environment given the relatively great emphasis and this is reflected in the emergence of stricter rules and laws, which should be avoided in the future more ecological impacts.

Key words

wastewater treatment plant, environmental impacts, environmental thinking, European Union, historical milestones, the implementation, the EU institutions, the legislative process, the operational programme, environmental policy

OBSAH

ÚVOD.....	8
1. ENVIRONMENTÁLNÍ MYŠLENÍ	9
2. HISTORIE ENVIRONMENTÁLNÍHO MYŠLENÍ	10
3. POLITICKÉ MEZNÍKY	15
4. INSTITUCE EVROPSKÉ UNIE.....	20
4.1 Instituce Evropské unie	20
4.2 Instituce Evropské unie mimo „Velkou pětku“	24
5. LEGISLATIVNÍ PROCES	28
5.1 Řádný legislativní proces	29
6. OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ EVROPSKÉ UNIE 2007 - 2013	34
6.1 Jednotlivé prioritní osy.....	35
7. MECHANISMY A PRINCIPY	40
7.1 Principy politiky životního prostředí	40
9. PROJEKT – ČISTIČKA ODPADNÍCH VOD ČELÁKOVICE	46
ZÁVĚR	51
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	52
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ.....	56
SEZNAM PŘÍLOH	57
PŘÍLOHY	I

ÚVOD

Cílem této práce je přiblížit politiku životního prostředí a zaměřit se na jednotlivé historické mezníky, které do budoucnosti ovlivňovaly další vývoj této politiky na celosvětové úrovni. Patří sem i vznik jednotlivých institucí Evropské unie, které se podílejí na tvorbě legislativy. Dále jsem se rozhodla zpracovat i kapitolu legislativního procesu a přiblížit postup schvalování jednotlivých právních aktů.

V kapitole Operační program životního prostředí se zabývám jeho teoretickým vymezením. Pro lepší orientaci a porozumění rozebírám jednotlivé prioritní osy.

V následující kapitole popisují mechanismy a principy, které jsou důležité pro řízení politiky životního prostředí. Principy sice nepředstavují právně závazná pravidla, mají však praktické využití. Mechanismy zde zmiňuji, jelikož nám udávají závazné a nezávazné regulace této politiky.

Ekonomické dopady objasňuji, protože usměrňování a opatření politiky životního prostředí mají prostřednictvím trhu vliv na ekonomické subjekty a občany. Popisují zde také ekonomické nástroje a jejich rozdělení podle OECD.

Poslední kapitola mé bakalářské práce pojednává o projektu čističky odpadních vod ve městě Čelákovice. Popisují projekt od jeho zahájení, přes realizaci, až do současné doby.

Hlavním přínosem této práce by mělo být vymezení politiky životního prostředí v rámci Evropské unie. Dílčím cílem bude určit význam Operačního programu životního prostředí pro Českou republiku, její kraje, města, obce i občany.

1. ENVIRONMENTÁLNÍ MYŠLENÍ

Environmentální myšlení je soubor myšlenek týkajících se životního prostředí, a to nejen samotné chování k životnímu prostředí, ale i zlepšení jeho kvality.

Jak uvádí na svých internetových stránkách Ministerstvo životního prostředí, nejdůležitějším cílem politiky životního prostředí je poskytování rámce a vodítka pro rozhodování na různých úrovních. Těmi jsou například mezinárodní či krajské a místní. Jedná se tedy o snahu dosáhnout zlepšení kvality životního prostředí. „*Politika životního prostředí se zaměřuje na uplatnění principů udržitelného rozvoje, na pokračování integrace hlediska životního prostředí do sektorových politik a na zvyšování ekonomické efektivnosti a sociální přijatelnosti environmentálních programů, projektů a činností.*“¹

Dalším názorem odborníka zabývajícího se touto problematikou je názor pana Johna McCormicka, který říká: „*životní prostředí je přirozené prostředí, ve kterém žijí lidé závislí na přírodních zdrojích, kteří jej ovlivňují lidskou aktivitou. Environmentální politika je činnost vlády, která řídí lidskou aktivitu tak, aby předešla škodlivým dopadům, na přírodu a přírodní zdroje a zajistila, aby zásahy do životního prostředí neměly škodlivé účinky na lidstvo.*“²

První environmentální legislativy vznikly v nejuspěšnějších zemích Evropy v průběhu 50. a hlavně 60. let minulého století. Na úrovni celé EU se politika životního prostředí objevila až v letech 70. Od té doby nabývala rychle na důležitosti a dnes stojí v popředí zájmů všech členských zemí.

Přesto, že jde o relativně novou oblast lidského zájmu, můžeme říci, že environmentální myšlení provází lidstvo po celou jeho historii.

---

¹ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. Environmentální politika a nástroje. [online]. [cit. 2012-06-02]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/environmentalni_politika_nastroje.

² McCORMICK, J.: *Environmental Policy in the European Union*. New York, Palgrave 2001, s. 21.

2. HISTORIE ENVIRONMENTÁLNÍHO MYŠLENÍ

Vztah člověka a jeho životního prostředí byl v minulosti ještě silnější než dnes. Člověk odjakživa využíval prostředí k uspokojení svých základních potřeb a jeho vztah k životnímu prostředí se v průběhu historie měnil. S rozvojem světové populace a jejích ekonomických aktivit roste i množství a intenzita zásahů člověka do jeho životního prostředí. Člověk výrazně mění ráz a charakter krajiny. Stále se rozšiřující zemědělská činnost je spojena s odlesňováním území. Rozvoj osídlení a přetváření prostředí, ve kterém člověk žije, má výrazný vliv na kvalitu přírody.

Nejvýraznější změny v této oblasti přinesla jednoznačně průmyslová revoluce, kdy člověk začal masivně využívat přírodní zdroje ve svůj prospěch. Průmyslová revoluce způsobila výrazné znečištění ovzduší, rychlé a intenzivní čerpání přírodních zdrojů, hlavně uhlí a výraznou populační explozi. Nárůst rozsahu lidských aktivit byl provázen negativními dopady na původní přírodní prostředí. Lidstvo si neuvědomovalo následky svého jednání vůči životnímu prostředí.

Na vrcholu zájmu byl hospodářský a technologický růst bez přemýšlení o budoucích následcích. Nepříznivé dopady na životní prostředí měly zpočátku jen lokální charakter. Kvalita životního prostředí postupně upadala v oblastech větších měst s průmyslovou výrobou. Postupně však docházelo k urbanizaci a propojování těchto lokalit. Tento jev můžeme pozorovat i dnes. Tam, kde se soustředí průmyslová výroba a těžba, je kvalita životního prostředí nejhorší. Jde například o nejvýznamnější průmyslovou oblast Německa Porýní – Vestfálsko nebo o „průmyslový trojúhelník“ v severní Itálii mezi městy Milán, Turín a Janov.

V novodobé historii měly velmi devastující dopad na životní prostředí i války, a to především 1. a 2. světová válka. Zatímco první světová válka způsobila změny krajiny, ve druhé světové válce se objevilo první výrazné znepokojení lidstva ohledně environmentálních dopadů. Po svržení atomových

bomb na japonská města Hirošimu a Nagasaki v létě 1945 se nedalo přesně odhadnout, jak trvalé bude radioaktivní zamoření a jaké bude mít následky na obyvatele celé planety a na životní prostředí. Problémem nebyly jen jaderné zbraně. V průběhu války ve Vietnamu byly použity defolianty Agent Yellow a Agent Orange, které vyvolaly intenzivní debatu o toxikologických a ekologických dopadech těchto látek. Je tedy patrné, že v otázkách životního prostředí se nelze omezovat jen na Evropu. Je třeba si uvědomit, že globální problémy se týkají celé planety.

Významný dopad na životní prostředí měl i prudký nárůst životní úrovně po 2. světové válce, zejména v 60. letech. Tento hospodářský růst byl provázen rostoucí spotřebou surovin a energie, nárůstem produkce a v neposlední řadě i nárůstem množství odpadu. Zároveň byl patrný nárůst průmyslových činností, například hutnictví či strojírenství, což způsobilo negativní dopady na životní prostředí. Důsledkem byla rychlá devastace a znečištění přírody. Poválečné období je typické i nárůstem světové populace. Stále zvyšující se množství lidí přináší tlak na produkci potravin a v dlouhodobém horizontu i na spotřebu přírodních zdrojů. S tím souvisí teorie anglického ekonoma Thomase Malthuse.³

Tzv. Malthusiánská past spočívá v tvrzení, že každá populace se rozmnožuje geometrickou řadou, avšak zdroje obživy rostou řadou aritmetickou. Z toho vyplývá, že planeta není schopna uživit všechny své obyvatele. Lidstvo jako celek bude vždy redukováno hladomory, epidemiemi apod.⁴

S růstem životní úrovně po 2. světové válce, především v západní Evropě a Severní Americe, a se zhoršující se kvalitou jejich životního prostředí se začaly objevovat názory proti znečišťování a devastaci přírody. Nejzávažnější příčinou zhoršující se kvality ovzduší bylo od 50. let spalování uhlí. Silně znečištěným ovzduším a výrazným smogem se vyznačovala řada velkých měst, například Londýn. Britský parlament proto v roce 1956 přijal

---

³ Thomas Malthus (1776-1834) - představitel klasické politické ekonomie, autor teorie o růstu populace, kde formuluje tzv. populační zákon.

⁴ DELONG, J. B. Project - syndicate.: *Konečná porážka Thomase Malthuse?* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.project-syndicate.org/commentary/the-final-defeat-of-thomas-malthus-/czech>.

Clean air Act na ochranu ovzduší. Jedná se o první konkrétní zákon svého druhu. Tento zákon zakazuje spalování uhlí v některých městských zónách a naopak preferuje vznik průmyslových zón, kam by se soustředila průmyslová výroba.

V 60. a 70. letech minulého století se vyvíjely nové technologie na ochranu životního prostředí. Zároveň se hledaly i cesty, jak zabránit negativním dopadům na přírodu. Jednou z těchto cest se stala v mnoha západoevropských zemích tzv. politika vysokých komínů. Jde o pokus rozptýlit lokální znečištění nad větší území a tak zmenšit jeho koncentraci. Úspěch však nebyl velký. Důsledkem byl přenos znečištění do velkých vzdáleností, často přes hranice jednotlivých států, což vedlo ke vzniku kyselých dešťů. Právě problematika kyselých dešťů vedla k prohloubení mezinárodní spolupráce v oblasti životního prostředí. Představitelé řady států začali vnímat, že politika životního prostředí může být účinná, jen pokud se do ní zapojí všichni. To byl základní předpoklad pro vznik mezinárodní environmentální politiky.

V 70. letech řada zemí začala aktivněji hledat cesty na ochranu životního prostředí. Vznikala ministerstva, agentury a zdokonalovala se i legislativa. Byla založena i řada nevládních organizací, které iniciovaly akce k zapojení veřejnosti do boje proti znečišťování životního prostředí. Mezi významné události patří například uspořádání prvního Dne země v roce 1970. V tom samém roce byla ustanovena Rada na ochranu přírodních zdrojů. V Kanadě zahájila svou činnost dnes celosvětově známá organizace Greenpeace⁵. To vše mělo přimět veřejnost, aby se začala podílet na politice životního prostředí.

Už na počátku 70. let se mluvilo o nutnosti uspořádat mezinárodní konferenci, kde by se jasně stanovily priority a cíle politiky životního prostředí. V této době bylo zřejmé, že dosavadní způsob ekonomického rozvoje není dlouhodobě udržitelný. Nastal zde výrazný rozpor mezi již vyspělými zeměmi a zeměmi, kde hospodářský růst začal až v posledních letech. Státy, které už určité úrovně dosáhly, například Německo, prosazovaly politiku pozastavení

---

⁵ Greenpeace je nevládní nezisková organizace, která se soustředí na ochranu životního prostředí.

růstu, tzv. politiku nulového růstu. To bylo pro méně rozvinuté země nepřijatelné.

V roce 1968 byl založen Římský klub⁶, který vydal v roce 1972 svoji první zprávu, jež zaznamenala velký ohlas a stala se doslova celosvětovým bestsellerem. Autorem zprávy je D. L. Meadows a kolektiv z Massachusetts Institute of Technology. Tato zpráva má charakter určité varovné prognózy. Zveřejňují se v ní výsledky počítačově simulovaného vývoje lidské populace a využívání přírodních zdrojů do roku 2100. Ze zprávy je zřejmé, že během 21. století dojde k velkému populačnímu pádu v důsledku znečištění, vyčerpání úrodnosti obdělávatelných půd a nedostupnosti energetických zdrojů, především fosilních paliv. Zde je nutné uvést, že již dnes je patrné, že se tato prognóza nenaplnění. Meadows čerpal ze statistických informací z let 1900 až 1970, ovšem tak prudký nárůst hospodářského vývoje jako v tomto období se již pravděpodobně opakovat nebude.⁷

V roce 1972 se uskutečnila konference Spojených národů ve Stockholmu na téma prostředí člověka. Zde vznikla myšlenka nutnosti ekologicky přijatelného rozvoje a nastínily se zde hlavní problémy vzájemného působení ekonomického růstu na stav planety. Zde byl jasný rozpor při hledání budoucí cesty politiky životního prostředí mezi představiteli nejrozvinutějších zemí a představiteli rozvojových zemí. O tomto rozporu mluvíme jako o tzv. konfliktu Sever-Jih. Představitelé nejvyspělejších zemí opět prosazovali zpomalení či úplnou stagnaci ekonomického růstu. Představitelé rozvojových zemí usilovali o nastolení nového mezinárodního ekonomického řádu. Do závěrečné Deklarace o životním prostředí se povedlo rozvojovým zemím dostat konstatování, že právě nerovnost zemí v oblasti ekonomiky vede ke zhoršování životního prostředí a řešením má být urychlený rozvoj méně vyspělých oblastí za pomoci vyspělých států. Hlavním výsledkem bylo přijetí Deklarace, Akčního plánu a rozhodnutí o vzniku UNEP⁸. Je třeba konstatovat,

---

⁶ Římský klub sdružuje uznávané osoby z mnoha zemí a provádí výzkumy, které se zabývají problémy vývoje světa jako celku

⁷ HERCIK, R. narmyslenka: zahraničí. *Globalizace a římský klub* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.narmyslenka.cz/view.php?cisloclanku=2007060003>

⁸ UNEP je program v rámci Organizace spojených národů, který představuje subjekt k zajišťování ochrany životního prostředí.

že Deklarace byla právně nezávazná, ale představovala určitý morální závazek. Dalším přínosem je jasné vytyčení 26 principů environmentální politiky. Program UNEP tedy existuje od roku 1972, ale jeho význam byl po dlouhou dobu relativně malý.

V oblasti mezinárodní environmentální politiky hrají významnou roli i další světové organizace. Jedná se především o Světovou obchodní organizaci, Světovou banku a Mezinárodní měnový fond. Na evropské úrovni pak nejčastěji mluvíme o Radě Evropy, Evropské parlamentu a Evropské komisi. Určitou roli hrají i další mezinárodní organizace, které jsou uskupením států, jako například OECD,⁹ NAFTA¹⁰ atd. Velký význam mají i rozhodnutí, které učiní představitelé ekonomicky nejsilnějších států světa, tedy G 7, respektive G 8.

Ačkoliv mnohé výsledky jednání a očekávání se nedaří zcela stoprocentně naplňovat, můžeme již dnes konstatovat, že současný vývoj mezinárodní environmentální politiky je jednoznačně pozitivní. Odpovědnost za životní prostředí je postupně přijímána všemi státy světa, což je nezbytné pro další vývoj. Svůj podíl odpovědnosti dnes ve větší míře přijímá i veřejnost. Tento proces je vidět například na vzniku mnoha občanských sdružení a nevládních organizací. Zapojení odborné i laické veřejnosti do politiky životního prostředí je krok správným směrem. Nejviditelnějším pokrokem je třídění odpadů v domácnostech a také zapojení měst do recyklačního procesu. V západních státech je třídění odpadů součástí každodenního života, zatímco například v České republice si v podvědomí lidí teprve nachází své místo.

---

⁹ OECD je Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

¹⁰ NAFTA je Severoamercká dohoda o volném obchodu

3. POLITICKÉ MEZNÍKY

Pro potřebu sjednocení národních přístupů k problematice životního prostředí bylo zapotřebí vyvinout mezinárodní tlak. Bylo tedy nutné na mezinárodní úrovni stanovit prioritní oblasti, které bude politika životního prostředí řešit. V souvislosti s tím vzniklo 14 prioritních oblastí, které bych zde ráda uvedla

1. Kvalita vody
2. Kontrola odpadů
3. Kvalita vzduchu
4. Zachování rybolovu
5. Obecná opatření
6. Radiace
7. Chemikálie
8. Zachování energetických zdrojů
9. Biologická rozmanitost
10. Pesticidy
11. Hluk
12. Geneticky modifikované organismy
13. Lesnictví
14. Ekologické zemědělství¹¹

Prvním významným mezníkem byla Stockholmská konference v roce 1972. Tuto konferenci jsem již zmíněna v předešlé kapitole. Téhož roku, jako byla konference ve Stockholmu proběhl i Summit v Paříži, kde Evropská Rada deklarovala svůj zájem na řešení ochrany životního prostředí a vyzvala Komisi

---

¹¹ McCORMIK, J.: *Environmental Policy in the European Union*. New York, Palgrave 2001, Archiv Autora.

k přípravě konkrétních opatření¹² Na tomto základě vznikl v roce 1973 První akční program.

Tento První akční program byl spjat spíše s technickým charakterem a se zapojením veřejnosti vůbec nepočítal. Pouhé omezení znečišťování přírody se ukázalo jako nedostačující a bylo potřeba se zaměřit na celkové omezení nezpracovatelných surovin, které jsou energeticky náročné na další případné zpracování. Mimo politického plánu bylo potřeba zaměřit pozornost i na zásadnější změny související s širokou veřejností. Do popředí společenského konceptu bylo potřeba aktivně zapojit nejširší veřejnost. Prioritou prvního akčního programu se stává osvěta spojená se změnou klimatu, problematika odpadů a podobně. Tato osvěta měla za úkol předat potřebné informace, které dlouhodobě pomohou životnímu prostředí. Mimo těchto tradičních témat, týkajících se životního prostředí, bylo potřeba se v té době vypořádat s obrovskou produkcí odpadu.¹³

*„Akční programy byly až do roku 1987 hlavním základem legislativních aktivit. Společenství na úseku ochrany životního prostředí. První dva obsahovaly podrobný seznam opatření k řešení řady problémů znečištění životního prostředí. Zakotvily 11 zásad ekologické politiky, kterými se řídily i akční programy pozdější a které společenství dodnes respektuje ve svých dokumentech“.*¹⁴

Druhý akční program (1977 - 1981) zahrnoval problematiku průmyslové politiky Společenství v rámci ochrany životního prostředí. V tomto období bylo vydáno mnoho nových norem, z nichž je většina dodnes významnou součástí evropské legislativy v problematice životního prostředí.

Třetí akční program (1982 - 1986) kladl důraz na prevenci, která je významná pro životní prostředí. Měl za úkol stabilizovat politiku ochrany životního prostředí a vývoj spolu s členskými státy. Soustředil se na kontrolu emisí. Začalo se hovořit o boji proti znečišťování lesů, čemuž napomohlo i

---

¹² FIALA, P. – PITROVÁ M.: *Evropská unie*. Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury 2003, s. 433

¹³ ŠAUER, P. – DRHOVÁ, Z.: *Environmentální ekonomie, politika a vnější vztahy České republiky*. Praha, 1999, s. 6.

¹⁴ KRUŽÍKOVÁ, E.: *Ekologická politika a právo životního prostředí v Evropské unii*. Praha, 1997, s. 8.

Německé předsednictví v roce 1983. Německá vláda přijala opatření k ochraně lesů před emisemi. Nejvýznamnější byly opatření zaměřené na snižování emisí z velkých spalovacích zařízení a na snížení emisí z motorových vozidel.¹⁵

V roce 1987 byl přijat Jednotný evropský akt (JEA), který přiřadil do Římské smlouvy zcela novou kapitolu s názvem „Životní prostředí“. Tato nová kapitola byla novým právním základem pro Evropské Společenství v oblasti životního prostředí. JEA uložil Evropskému hospodářskému Společenství nové cíle. Státy se zavázaly přispívat k ochraně lidského zdraví. Dále zachovat, chránit a zlepšovat kvality životního prostředí. V neposlední řadě státy slíbily zajistit šetrné a racionální hospodaření s přírodními zdroji. V rámci JEA se formulovaly základní principy ekologické politiky. Podpisem JEA se členské státy zavázaly aplikovat požadavky na ochranu životního prostředí do svých národních politik. Zároveň se zde poprvé objevila zásada subsidiarity¹⁶ Jednotný evropský akt také zavedl v otázkách životního prostředí hlasování kvalifikovanou většinou.¹⁷

Čtvrtý akční program (1987 - 1992) opět zdůraznil důležitost integrace požadavků na ochranu životního prostředí. Dále stanovil čtyři úkoly v této oblasti.

Prvním úkolem se stala regulace všech vlivů zdrojů znečištění.

Druhým úkolem byla účinná implementace platného práva Společenství.

Třetím úkolem se stalo zkvalitnění přístupu veřejnosti k informacím.

Posledním úkolem bylo vytvoření pracovních míst.¹⁸

---

¹⁵MEZŘICKÝ, V. (ed.): *Environmentální politika a udržitelný rozvoj*. Praha, Portál 2005, s.179.

¹⁶ Zásada subsidiarity je politická zásada, která nám říká, že rozhodování a zodpovědnost ve veřejných záležitostech se má řešit na odpovídajícím stupni veřejné správy, respektive na stupni nejbližší občanům. Tato zásada prohlubuje myšlenku demokracie.

¹⁷ KRUŽÍKOVÁ, E.: *Ekologická politika a právo životního prostředí v Evropské unii*. Praha, 1997, s. 9.

¹⁸ KRUŽÍKOVÁ, E.: *Ekologická politika a právo životního prostředí v Evropské unii*. Praha, 1997, s. 10 - 11.

Ve zprávě světové komise pro životní prostředí a rozvoj „Naše společná budoucnost“ se již v roce 1987 objevila myšlenka trvalého rozvoje politiky životního prostředí, která se objevila i ve formulaci cílů Evropské unie v Maastrichtské smlouvě. Konkrétně se jedná o „Udržitelný a neinflační hospodářský růst respektující životní prostředí“. K tomuto cíli se Evropská unie zavázala pátým akčním programem, který skončil v roce 2000.¹⁹

Pátý akční program (1993 – 2000) vychází z principů trvale udržitelného rozvoje a proto se odlišuje od předešlých akčních programů. Zaměřuje se na snižování emisí, které vedou k okyselování ovzduší, snižování produkce odpadů a věnuje se snaze přimět lidstvo k recyklaci. Dále se věnoval sektorům průmyslu, energetiky, dopravy, zemědělství a turismu.²⁰

Maastrichtská smlouva (1993) přinesla nové principy ekologické politiky, například princip předběžné opatrnosti. Zároveň rozšířila spektrum nástrojů ochrany životního prostředí. K zodpovědnému chování je třeba motivovat i tržními nástroji, aby se životní prostředí chránilo na úrovni mikroekonomické, například hodnocení vlivu nových staveb. Větší důraz se tak začal klást na rozdělení odpovědnosti mezi veřejnou správu, podniky a veřejnost.²¹

V roce 1997 byla podepsána Amsterodamská smlouva, která hovoří o „*odhodlání Evropské unie poradit si s nepříznivými vývojovými trendy v oblasti životního prostředí*“.²² Tato smlouva zařazuje princip trvale udržitelného rozvoje mezi klíčové cíle. Dále zde byl kladen důraz na udržení politiky ochrany životního prostředí Evropské unie i po rozšíření o další členské státy. Fakticky to znamená posílení environmentálních kritérií při řízení Evropské unie, a to na všech úrovních a napříč všemi resorty. Amsterodamská smlouva zakotvuje některé institucionální reformy, které ustanovily úředníky odpovědné

---

¹⁹ ŠAUER, P. – DRHOVÁ, Z.: *Environmentální ekonomie, politika a vnější vztahy České republiky*. Praha, 1999, s. 6.

²⁰ KRUIKOVÁ, E.: *Ekologická politika a právo životního prostředí v Evropské unii*. Praha, 1997, s. 12 – 13..

²¹ ŠAUER, P. – DRHOVÁ, Z.: *Environmentální ekonomie, politika a vnější vztahy České republiky*, Praha, 1999, s. 6 – 7.

²² ŠAUER, P. – DRHOVÁ, Z.: *Environmentální ekonomie, politika a vnější vztahy České republiky*. Praha, 1999, s. 7.

za integraci environmentálních aspektů do resortních politik. Ti mají za úkol tato opatření zavádět a poskytovat informace o procedurách a metodologii.²³

Šestý akční program byl přijat v roce 2002 a je platný do roku 2012. Jeho hlavními prioritami jsou boj proti klimatickým změnám, ochrana přírody a biologické rozmanitosti, ochrana zdraví a zodpovědné nakládání s přírodními zdroji a odpadem.²⁴

Ve výše zmíněných akčních programech si aktéři kladli často až velmi vysoké cíle, které zůstaly v některých bodech nenaplněny. Dlouhodobě se daří zlepšovat některé ukazatele životního prostředí, například čistotu vod a ovzduší. Dosud se však nepovedl zvrátit nepříznivý trend zvyšování spotřeby a neefektivního využívání přírodních zdrojů. Hlavním důvodem je doposud nezdařené sladění ekonomických a environmentálních zájmů, které se projevují především v resortních politikách. Asi nejvýznamnější konfliktní oblastí je společná zemědělská politika, na kterou se z rozpočtu Evropské unie vynakládá nejvíce finančních prostředků. Také dopravní či energetická politika Evropské unie dosud neodpovídá požadavkům výše zmíněného trvale udržitelného rozvoje.

---

²³ ŠAUER, P. – DRHOVÁ, Z.: *Environmentální ekonomie, politika a vnější vztahy České republiky*. Praha, 1999, s. 7.

²⁴ KUCHYŇKOVÁ, P.: *Euroskop, životní prostředí* [online]. [cit. 2012-06-02]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8926/sekce/zivotni-prostredi/>,

4. INSTITUCE EVROPSKÉ UNIE

Samotná existence institucí Evropské unie je zakotvena ve smlouvě o Evropské unii. Instituce Evropské unie tvoří takzvaná „Velká pětka“, do které patří: Rada Evropské unie, Evropská rada, Evropská komise, Evropský parlament, Soudní dvůr Evropské unie. Také do této kapitoly zařazují instituce mimo „Velkou pětku“, které obsahují Účetní dvůr, Evropskou centrální banku, Evropskou investiční banku, Hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů, Ombudsmana a Agentury. Tyto instituce Evropské unie udávají směr v oblasti životního prostředí, kterým se ubírají všechny členské státy. Z toho vyplývá, že představitelé těchto evropských institucí vytváří a následně realizují politiku životního prostředí.

V následujícím textu rozeberu činnost jednotlivých institucí. Tato kapitola je zde zařazena pro bližší přiblížení činností jednotlivých institucí v oblasti životního prostředí. Důvodem je i přiblížení jejich pravomocí pro snazší orientaci v následující kapitole s názvem Legislativní proces.

4.1 Instituce Evropské unie

Rada Evropské unie

Rada Evropské unie zastupuje zájmy členských států a funguje na mezivládním principu. Dříve se nazývala rada ministrů, svůj současný název nese od Maastrichtské smlouvy. Stálé sídlo má v Bruselu, někdy také zasedá v Lucemburku. Rada Evropské unie je hlavní exekutivní orgán a také konečný legislativní orgán, končí zde přijímání právních norem. Jedná se o kolegiální orgán zástupců členských států. Pokud se například projednává mezinárodní zatykač, sejdou se ministři vnitra členských států. Najednou může zasedat více Rad Evropské unie, to závisí dle resortů. Hlavní úkoly Rady jsou: vykonávání legislativní funkce, rozpočtové funkce, koordinace hospodářských politik členských států, podepisování dohod mezi Evropskou unií a dalšími státy,

rozvíjení společné zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie. Významným pracovním orgánem Rady Evropské unie je Coreper.²⁵ Skládá se z ministrů odpovědných za projednávanou agendu. Předseda Rady Evropské unie se mění jednou za 6 měsíců a je jím představitel předsednické země.²⁶ V první polovině tohoto roku je předsednickou zemí Dánsko, po kterém následuje Kypr.²⁷

Rada pro životní prostředí je složena z ministrů životního prostředí. Schůze pořádají čtyřikrát ročně. Stejně jako Evropský parlament rozhoduje kvalifikovanou většinou. Rada pro životní prostředí se zabývá životním prostředím a účelným využíváním přírodních zdrojů. Podporuje opatření přispívající k řešení globálních a environmentálních problémů.²⁸

Evropská rada

Základ Evropské rady byl podpořen Lucemburským kompromisem a oficiálně vznikla v roce 1974. Evropská rada je nejvyšším politickým orgánem a jejich členové jsou šéfové exekutiv. Do přijetí Lisabonské smlouvy se Evropská rada scházela dvakrát ročně. Po přijetí Lisabonské smlouvy se schází čtyřikrát ročně. Zasedání probíhají od roku 2004 v Bruselu, který je hlavním městem Evropské unie. Evropská rada nevykonává legislativní funkci. Mezi její kompetence patří: podávání podmětů pro rozvoj Evropské unie, vymezení politického směru a kompromisu. Rozhodnutí a vyjádření, ke kterým Evropská rada dojde, nejsou závazná, ale z hlediska fungování Evropské unie výrazně ovlivňují veškeré dění. Předsedou Evropské rady je belgický premiér Herman Van Rompuy, jehož funkční období je dva a půl roku s možností znovuzvolení dvakrát po sobě. Předseda Evropské rady se účastní jednání Evropské rady. Dále zastupuje Evropskou unii navenek.²⁹

---

²⁵ Coreper je výbor stálých zástupců vlád členských zemí.

²⁶ Česká republika byla předsednickou zemí v první polovině roku 2009.

²⁷ FIALA, P. – PITROVÁ M.: *Evropská unie*. Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury 2010, s. 225-254.

²⁸ BLAHUŠIAK, I.: Euroskop, *Rada evropské unie*. [online]. [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/98/sekce/rada-evropske-unie/>

²⁹ FIALA, P. – PITROVÁ M.: *Evropská unie*. Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury 2010, s. 205-224.

Evropská komise

Vznik Evropské komise se datuje od padesátých let minulého století. Evropská komise je permanentní, kolektivní orgán se sídlem v Bruselu. Má nadnárodní postavení, nezávislé na členských státech. Je odpovědná Evropskému parlamentu. Jejím cílem je hájit zájmy evropské integrace a iniciovat legislativní návrhy. Komise se skládá z dvaceti sedmi členů, tedy za každý členský stát jeden eurokomisař. Funkční období eurokomisařů je pět let. Eurokomisař musí být nezávislý, bez vazeb ke svému státu. Do šesti měsíců od voleb do Evropského parlamentu vznikne vždy nová komise. V čele komise je předseda Jose Barosso, který řídí činnost komise, spolu s prezidentem Evropské unie a ministryní zahraničí zastupuje Evropskou unii navenek. Předsedu komise navrhuje Evropská rada a volí jej Evropský parlament. Mezi pravomoci Evropské komise patří:

- a) kontrolní pravomoc, kterou provádí dozorováním smluv,
- b) legislativní – Evropská komise má zákonodárnou iniciativu.

Připravuje návrhy zákonů³⁰ a připomínkuje jejich změny

- c) výkonná pravomoc - komise vydává akty nižší právní síly, vnější vztahy – souvisí s reprezentací Evropské unie navenek, sjednává obsahy smluv po odborné stránce.³¹

Komisařem pro životní prostředí se po jmenování Evropskou radou stal Slovinec Janez Potočnik, který má oproti svému předchůdci Stavrosu Dimasovi okleštěné pravomoci. Důvodem je osamostatnění portfolia změn klimatu, která má na starosti Connie Hedegaardová.³²

Evropský parlament

Evropský parlament zpočátku působil jen jako konzultativní orgán. První přímé volby se konaly v roce 1979. Evropský parlament má 736

---

³⁰ Výjimkou jsou pouze oblasti justiční spolupráce v trestních věcech a policejní spolupráce, kde může předložit legislativní návrh také čtvrtina členských států.

³¹ FIALA, P. – PITROVÁ M.: *Evropská unie*. Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury 2010, s. 255-306.

³² KUCHYŇKOVÁ, P. Euroskop: *životní prostředí*. [online]. [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8926/sekce/zivotni-prostredi/>

poslanců a jednoho předsedu. Každá členská země si sama zvolí, jak bude volit své zástupce. Volby jsou většinou konány proporčním volebním systémem jednou za pět let. Minimální počet europoslanců na stát je šest a nejvíce devadesát šest. Předsedu Evropského parlamentu volí Evropská komise ze členů Evropského parlamentu. Nynějším předsedou je Martin Schulz. Hlavní role je rozpočtová. Schvaluje závěrečné účty hospodaření evropských institucí. Má vliv na rozdělování financí.³³

Z hlediska životního prostředí je nejdůležitější Výbor pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin (ENVI – Committee). Bezpečnost potravin je velice aktuální téma. Po dovozu nekvalitních potravin z jedné členské země vznikl skandál. ENVI se v budoucnu bude snažit eliminovat podobné skandály, tím že se bude zasazovat o lepší informovanost spotřebitele. Předsedou výboru je Matthias Groote.³⁴

Evropský soudní dvůr

Soudní dvůr Evropské unie byl ustanoven, aby dohlížel na výkon práv a povinností ze zakladatelských smluv. Skládá se z dvaceti sedmi soudců, tedy za každý členský stát jeden soudce. Dále je zde osm generálních advokátů, kteří tvoří odborný aparát soudců. Soudci jsou jmenováni společnou dohodou vlád členských států. Funkční období je šest let a mohou být zvoleni maximálně dvakrát po sobě. Po přijetí Lisabonské smlouvy proběhlo vytvoření tří úrovní Soudního dvora Evropské unie. První úroveň je Soudní dvůr Evropské unie, který je nejdůležitější orgán pro řešení nejzávažnějších věcí. Probíhají zde čtyři druhy řízení:

- a) procesy o neplnění povinností
- b) řízení o zrušení předpisu komunitárního práva, které je v rozporu s primárním právem
- c) procesy o nečinnost
- d) procesy o náhradě škody

---

³³ FIALA, P. – PITROVÁ M.: *Evropská unie*. Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury 2010, s. 307-361.

³⁴ GROOTE, M. *Evropský parlament. výbory*. [online]. [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/committees/cs/ENVI/home.html>

Druhou úrovní je Tribunál. Je určen k projednání jednodušších věcí a hospodářských záležitostí. Neexistuje zde instanční vztah. Nelze se od Tribunálu odvolat k Soudnímu dvoru Evropské unie. Řeší předběžné otázky.

Třetí úrovní jsou Specializované soudy. Tyto soudy jsou děleny dle právních odvětví. Řeší většinu sporů³⁵

4.2 Instituce Evropské unie mimo „Velkou pětku“

Instituce mimo „Velkou pětku“, zahrnují Účetní dvůr, Evropskou centrální banku, Evropskou investiční banku, Hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů, Ombudsman, Agentury.

Účetní dvůr

Účetní dvůr vznikl v roce 1975. Má patnáct členů, jmenovaných na šest let s možností znovu jmenování maximálně dvakrát za sebou. Účetní jsou naprosto nezávislí. Nesmí vykonávat žádnou jinou placenou funkci. Jsou jmenováni na základě jednomyslného rozhodnutí Evropské rady po konzultaci s Evropským parlamentem. Pokud účetní přestane splňovat podmínky výkonu funkce, může být odvolán. Účetní dvůr kontroluje finanční toky Evropské unie. Provádí audit a analýzu vynakládání finančních prostředků Evropské unie. Kontrolu provádí, jak v rámci institucí Evropské unie, tak i u fyzických osob nebo právnických osob, pokud nakládají s prostředky Evropské unie. Závěry auditu Účetního dvora jsou každý rok publikovány v účetní zprávě.³⁶

Evropská centrální banka

Evropská banka vznikla v roce 1999 v souvislosti s přípravou eurozóny. Banka je samostatná a oddělená od Evropské unie. Má vlastní právní subjektivitu. Povoluje vydávání eura. Sídlí ve Frankfurtu nad Mohanem. Svou činnost provádí prostřednictvím centrálních bank členských států, nebo vlastní.

---

³⁵ FIALA, P. – PITROVÁ M.: *Evropská unie*. Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury 2010, s. 381-418.

³⁶ FIALA, P. – PITROVÁ M.: *Evropská unie*. Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury 2010, s. 373-380.

Po přijetí Lisabonské smlouvy byl vytvořen systém centrálních bank, který tvoří Evropská centrální banka a Centrální banky členských států. Členské státy platící eurem tvoří takzvaný Eurosystem. Mezi cíle Evropské banky patří podporování obecné hospodářské politiky Evropské unie a udržení cenové stability. Udržení cenové stability je kritizováno ekonomy, protože stabilita je na úkor hospodářského růstu. Orgány Evropské banky jsou výkonná rada, kterou tvoří prezident, viceprezident a čtyři členové. Dalším orgánem je rada guvernérů evropských centrálních bank, kde Česká republika žádného zástupce nemá.³⁷

Evropská investiční banka

Evropská investiční banka přispívá k rozvoji trhu Evropské unie. Sídli v Lucemburku. V jejím čele stojí prezident Werner Hoyer. Poskytuje půjčky a záruky. Její činnost je propojena se strukturálními fondy. Financuje především tři oblasti. První oblastí jsou projekty na rozvoj méně rozvinutých oblastí. Druhou oblastí je financování modernizace nebo konverze³⁸ podniků. Třetí financovanou oblastí jsou projekty, na kterých má zájem více členských států, pokud to přesahuje jejich finanční možnosti. Přestože základní kapitál Evropské investiční banky poskytly členské státy, získává nyní většinu svých zdrojů na mezinárodních kapitálových trzích za komerční úrokovou sazbu. Její finanční prostředky neplynou z rozpočtu EU.³⁹

Evropský hospodářský a sociální výbor

Evropský hospodářský a sociální výbor funguje od roku 1958 jako poradní orgán pro ostatní instituce Evropské unie, které mají rozhodovací pravomoc. Sídli v Bruselu. Jsou zde zastoupeni představitelé zaměstnavatelů, zaměstnanců, svobodných povolání a odborů. Představuje jakousi tripartitu a má pouze poradní roli. Konzultuje návrhy zákonných norem před přijetím a

---

³⁷ BYDŽOVSKÁ, M. Euroskop: Evropská centrální banka. [online]. [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/82/sekce/evropska-centralni-banka/>

³⁸ Konverze je změna právní formy podnikání.

³⁹ BLAHUŠIAK, I. Euroskop: Evropská investiční banka. [online]. [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/83/sekce/evropska-investicni-banka/>

poskytuje odborné znalosti při jejich formulaci. Zkoumá dopady přijetí norem v sociálních a zaměstnaneckých oblastech. Do současnosti nebyl přijat žádný významný předpis Evropské unie bez předchozího vyjádření tohoto výboru.⁴⁰

Výbor regionů

Výbor regionů byl založen v roce 1994. Zasedají zde zástupci regionů Evropské unie. Sídlo výboru je v Bruselu. Prostřednictvím výboru regionů mohou regionální i místní samosprávy ovlivnit přijímanou legislativu a vyjádřit své stanovisko k rozhodnutím. Dohlíží na dodržování principu subsidiarity. Má pouze poradní roli. Výbor regionů se skládá z 344 členů a stejného počtu náhradníků, dále z 27 národních delegací, čtyř politických skupin a šesti tématických komisí. Komise pro životní prostředí, klimatické změny a energetiku má zkratku ENVE.⁴¹

Ombudsman

Ombudsman veřejný ochránce práv. Působí jako kontrolní orgán. Vyšetřuje stížnosti o nesprávných úředních postupech v institucích a orgánech Evropské unie. Stížnost mohou podat občané členských států Evropské unie, občané s povolením k pobytu v některém ze členských států, firmy, sdružení nebo právnické osoby se sídlem v Evropské unii. Sídlo ombudsmana je ve Štrasburku.⁴²

Agentury

Agentury mají vlastní právní subjektivitu. V zásadě odpovídají celkové struktuře Evropské unie. Jsou zřízeny sekundárním právním aktem za účelem

---

⁴⁰ FIALA, P. – PITROVÁ M.: *Evropská unie*. Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury 2010, s. 363-368.

⁴¹ FIALA, P. – PITROVÁ M.: *Evropská unie*. Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury 2010, s. 368-372.

⁴² BLAHUŠIAK, I. Euroskop: Evropský ombudsman. [online]. [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/84/sekce/evropsky-ombudsman/>

plnění konkrétních technických, vědeckých nebo řídicích úkolů.⁴³ Například Evropská agentura pro životní prostředí zkratka EEA. Tato agentura je odpovědná za oblast životního prostředí. Založena byla v roce 1990. Sídlí v Kodani. Mezi její členy patří všechny členské státy Evropské unie a také Island, Lichtenštejnsko, Norsko, Švýcarsko, Turecko.⁴⁴

---

⁴³ Europa: EU v kostce. [online]. [cit. 2012-05-20]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/news/eu_explained/080311_1_cs.htm

⁴⁴ Europa: Agentury a decentralizované orgány. [online]. [cit. 2012-05-20]. Dostupné z:
http://europa.eu/agencies/regulatory_agencies_bodies/policy_agencies/eea/index_cs.htm

5. LEGISLATIVNÍ PROCES

Než si vysvětlíme, jak probíhá přijímání zákonů, vysvětlíme zde některé pojmy, které se v následujícím textu budou objevovat. Jde především o vymezení pojmů práva primárního a sekundárního.

Primární právo je tvořeno zakládajícími smlouvami, smlouvami o přistoupení, obecnými právními předpisy a soudcovským právem.

Sekundární právo je normotvorba evropských orgánů. Je odvozeno od primárního práva. Jedná se o nařízení, směrnice a rozhodnutí Evropské unie.

Za účelem vytvoření politiky životního prostředí, přijímá Evropská unie nařízení a směrnice, které jsou závazné pro všechny členské státy.

Nařízení jsou závazná ve všech svých částech a všech státech. Není potřeba inkorporace do vnitrostátního právního řádu. U nařízení platí, že pokud je národní norma v rozporu, tak se ruší. Zavazuje nejen státy, ale i jedince.

Směrnice mají nižší právní sílu. Určují cíl, ke kterému je potřeba dojít. Způsob dosažení cíle je v kompetenci státu, který tento postup musí transponovat do národních zákonů. Směrnice je závazná pouze pro státy.

Rozhodnutí mají ještě nižší právní sílu. Je to nepravý pramen práva. Rozhodnutí směřuje ke konkrétnímu adresátovi.

Pak naprosto nezávazná jsou doporučení a stanoviska, týkají se převážně státu. Na konec jsou atypické právní akty sekundárního práva – obdoba našich interních předpisů (programy, interní řády, atd...) ⁴⁵

Mezi způsoby přijímání závazných právních norem, která jsem zmínila výše, patří proces spolurozhodování. Tento proces spočívá ve schvalování navrhovaných předpisů poslanci Evropského parlamentu spolu s Radou. Dalším typem je zvláštní legislativní postup. Jako zvláštní legislativní postup se označuje konzultační procedura, která se používá k přijímání opatření v oblasti vnitřního trhu a soutěžního práva a takzvaný legislativní postup se

---

⁴⁵ JAKEŠ, J.: *Quo Vadis Evropské unie*. ETC Publishig, 1998, s. 35-36.

souhlasem Evropského parlamentu, ten se využívá u uzavírání mezinárodních smluv.⁴⁶

5.1 Řádný legislativní proces

Řádný legislativní proces začíná prelegislativní fází v Komisi. Vytvoření unijní legislativy předchází stanovení určitého problému, který má být řešen. Návrh na přijetí právního aktu může vznést jednotlivec, region, zájmová skupina, stát, nebo některá z institucí Evropské unie. Ve většině případů podává návrh Komise. Nelegislativní dokumenty⁴⁷, které Komise také může předkládat k veřejné konzultaci, se nazývají zelené a bílé knihy⁴⁸. Fáze začíná zpracováním příslušného textu. Poté je návrh předložen k veřejné konzultaci. Z hlediska ovlivnění konečné podoby legislativního návrhu je prelegislativní fáze velmi důležitá, protože zainteresovaní aktéři jí věnují speciální pozornost. Návrh je dále projednán právní službou Komise a je upraven po jazykové stránce. Následuje hlasování v kolegiu komisařů. Komise se při hlasování snaží dosáhnout shody, protože komise by měla hlasovat jednotně. Bohužel to není možné vždy. Časté jsou rozepře mezi komisařem pro životní prostředí a komisařem pro podnikání a průmysl. Návrh právního aktu má zde už jasnou strukturu, určuje druh, obsah, věcné důvody a proces přijetí. Návrh také obsahuje neparagrafované shrnutí opatření a zhodnocení dopadu daného návrhu. Dále je nutné potvrzení souladu návrhu s principem subsidiarity a proporcionality⁴⁹ a zhodnotit rozpočtové důsledky. Někdy jsou návrhy předkládány jako součást takzvaných balíků. Jejich významem je propojit návrhy, které spolu souvisejí a zajistit jejich bezproblémové schválení. V této fázi je návrh schválen Komisí a postoupen institucím Evropské unie, které jsou kompetentní o něm dále jednat.

---

⁴⁶ KÖNIG, P. a kol.: *Učebnice evropské integrace*. Barristel&Principál, 2006, s. 127-128.

⁴⁷ Nelegislativní dokumenty- Rada se může k nelegislativním návrhům vyjádřit prostřednictvím závěrů Rady, kde například vyzve Komisi k rozpracování. Evropská parlament se může k nelegislativnímu návrhu vyjádřit formou přijetí usnesení Evropského parlamentu.

⁴⁸ Zelená kniha slouží k nastartování či podpoření debaty o určitém tématu.

Bílá kniha předkládá konkrétní řešení a může vyústit až k přijetí legislativního návrhu.

⁴⁹ Proporcionalita je princip, podle kterého nepřekročí obsah ani forma činnosti EU rámec toho, co je nutné pro dosažení jejich cílů.

O legislativním návrhu obvykle jedná Rada, Evropský parlament, Hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů. Nejdůležitější je role Rady a Evropského parlamentu. Komise má právo svůj návrh stáhnout a to v celém vývoji legislativního procesu. Důvodem je možnost, že se norma stane nevýhodná nebo se odchýlí od svého původního záměru. Podle zásad subsidiarity a proporcionality mají národní parlamenty osm týdnů na to, aby zhodnotily jeho soulad s principem subsidiarity. Předsedům Rady, Komise a parlamentu je předloženo takzvané odůvodněné stanovisko, kde jsou zachyceny připomínky národních parlamentů. Poté Komise svůj návrh přezkoumá. Rozhodne, zda návrh stáhnout nebo zda návrh poslat Evropskému parlamentu a Radě s připomínkami národních parlamentů členských zemí k prvnímu čtení.

První čtení legislativního návrhu bývá zahájeno v obou institucích současně. V praxi je realizováno první čtení v Evropském parlamentu, protože v Evropském parlamentu je dokončení prvního čtení výrazně snadnější. Jsou zde přiděleni zpravodajové z výborů, které k nim meritorně přísluší. Nejvýznamnější roli zde hraje zpravodaj z takzvaného odpovědného výboru, protože návrh provází legislativním procesem. V evropském parlamentu prakticky neexistuje opozice. Navíc Rada je nucena ve svém takzvaném společném postoji přihlídnout i k názoru Evropského parlamentu. Návrh je také diskutován na půdě výborů prostřednictvím veřejných slyšení. Veřejného slyšení se účastní akademici a ti, jichž se potencionální legislativa dotkne v praxi. Významný vliv v tomto případě mají frakce⁵⁰. Příslušný výbor zpracuje zprávu a předloží ji Evropskému parlamentu k hlasování. Plénum Evropského parlamentu hlasuje v prvním čtení prostou většinou.

První čtení v Radě je podobné jako v Evropském parlamentu. Spočívá v přidělení textu pracovním skupinám a odborným výborům. Rada zasedá v příslušné formaci, podle toho o jakém návrhu se hlasuje. Formací v současné době existuje deset. Rada v prvním čtení hlasuje obvykle kvalifikovanou většinou, ale v praxi se snaží o docílení největší míry shody. Po schválení návrhu Evropským parlamentem a Radou jde návrh do druhého čtení.

---

⁵⁰ Frakce jsou skupiny, do kterých se skupiny Evropského parlamentu sdružují ne podle své státní, ale podle své politické příslušnosti.

Narozdíl od prvního čtení jsou zainteresované instituce ve druhém čtení, už s problematikou seznámeny. Z toho vyplývá, že se mohou koncentrovat hlavně na sporné body. Evropský parlament má v průběhu druhého čtení tři možnosti:

- 1) přijmout společný postoj Rady
- 2) zamítnutí společného postoje absolutní většinou
- 3) přijetí pozměňovacích návrhů společného postoje absolutní většinou

Pokud Evropský parlament završí druhé čtení úspěšně, má Rada dvě možnosti:

- 1) souhlasí s verzí legislativního návrhu, kterou přijal Evropský parlament
- 2) zamítnutí textu Evropského parlamentu, v tom případě dojde ke svolání takzvaného dohádovacího výboru

Další fází je projednávání návrhu v dohádovacím výboru a tím i třetí čtení v Radě. Do dohádovacího výboru posílá Rada i Evropský parlament stejný počet svých zástupců. Zde je důležité během osmi týdnů dospět k dohodě na výsledné podobě návrhu. Reprezentanti Rady zde hlasují kvalifikovanou většinou a zástupci parlamentu hlasují prostou většinou. V tomto bodě jednání je návrh přijat Radou a Evropským parlamentem.

Postlegislativní vývoj je poslední fází legislativního procesu. Nastává po úspěšném přijetí legislativy Evropským parlamentem i Radou. Legislativní text je právně a jazykově upraven, poté podepsán zástupcem předsednické země a předsedou Evropského parlamentu. Po splnění všech náležitostí je uveřejněn v Úředním věstníku Evropské unie. Platným se stává buď v den, který je v něm uveden nebo 20 dní po uveřejnění. Pokud se jedná o směrnici, začíná běžet takzvaná implementační lhůta. Ta většinou trvá šest měsíců až tři roky. V průběhu této lhůty se předpokládá, že členské státy přijmou legislativu na národní úrovni. Jestliže tak neučiní, může se proti státu vést řízení u Soudního dvora Evropské unie, které může skončit finanční pokutou.⁵¹

---

⁵¹KUTÍLEK., O. - I. FRÍZLOVÁ. Euroskop: fáze legislativního procesu. [online]. [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8898/sekce/faze-legislativniho-procesu-v-eu/>

5.2 Zajištění implementace

Oblast včasné a správné implementace dozoruje Evropská komise, která uvedla, že 20% nesprávné implementace se týká oblasti životního prostředí. Evropský komisař pro životní prostředí Janez Potočnik, si z tohoto důvodu zvolil problematiku implementace jako svoji prioritu.⁵²

Pakliže Evropská komise shledá nedostatky v implementaci zahájí proti členskému státu řízení o porušení Smlouvy, což může vést k státní u Soudního dvora, jak jsem uvedla v předešlém odstavci. Nesjedná-li členský stát nápravu musí počítat s finanční pokutou.

IMPEL (Z anglického European Network for Implementation and Enforcement of Environmental Law.) Vznikl v roce 1992 jako neformální síť evropských inspektorů a institucí. Jeho činnost se specializuje na implementaci a prosazování práva životního prostředí. Z finančních důvodů se v roce 2008 z IMPELU stala mezinárodní nezisková asociace. To však nemělo zásadní vliv na jeho fungování a dál se věnuje stejným činnostem. Hlavním cílem je pomoci při implementaci environmentální legislativy Evropské unie. Prostřednictvím svých členů, kteří mají praktické znalosti a zkušenosti je IMPEL užitečný ke zlepšení implementace.⁵³

Implementace v České republice

Česká republika si podala žádost o vstup do Evropské unie v roce 1996, což sebou přineslo řadu nových environmentálních předpisů, které Česká republika musela přejmout do své legislativy. V roce 2004 se naše republika stala plnohodnotným členem Evropské unie. Jako členové Evropské unie musíme zajistit včasnou implementaci evropského komunitárního práva do našich právních úprav. V oblasti životního prostředí je špatná implementace zjišťována především prostřednictvím podnětů a stížností od občanů. Inspekci

---

⁵² Euractiv: životní prostředí. *Brusel si chce posvětit na implementaci ekologické legislativy* [online]. [cit. 2012-06-13]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/zivotni-prostredi/clanek/brusel-si-chce-posvilit-na-implementaci-ekologicke-legislativy-008067>

⁵³ České inspekce životního prostředí: IMPEL. [online]. [cit. 2012-05-30]. Dostupné z: <http://www.cizp.cz/IMPEL>

a vyřizováním stížností se zabývá Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP).
*„ČIŽP je odborný orgán státní správy, který je pověřen dozorem nad respektováním zákonných norem v oblasti životního prostředí. Dohlíží rovněž na dodržování závazných rozhodnutí správních orgánů v oblasti životního prostředí“.*⁵⁴

---

⁵⁴ České inspekce životního prostředí: O nás. *Kdo jsme* [online]. [cit. 2012-05-30]. Dostupné z: <http://www.cizp.cz/O-nas/Kdo-jsme>

6. OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ EVROPSKÉ UNIE 2007 - 2013

Centrálním koordinátorem využívání fondů Evropské unie v České republice je Ministerstvo pro místní rozvoj. Evropské fondy jsou založené na politice soudržnosti (kohezní politika). Evropská unie na kohezní politiku vynakládá více než třetinu svého společného rozpočtu.

Cílem této politiky je zmírnit rozdíly životní a ekonomické úrovně členských států a zároveň zvyšovat životní úroveň Evropské unie jako celku. Nejvýznamnější oblastí zájmů je spolu s ekonomickým růstem i zvyšování konkurenceschopnosti a vysoká míra zaměstnanosti.

Fondy Evropské unie slouží k financování politik Evropské unie, k podpoře hospodářského růstu členských států, k podpoře vzdělanosti a podobně. Jsou hlavním nástrojem realizace evropské politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Prostřednictvím evropských fondů se přerozdělují finanční prostředky mezi členské státy a jejich regiony. V současné době probíhá programové období 2007 – 2013, ve kterém má Česká republika s evropských fondů k dispozici 26,69 miliard eur.

V rámci Evropské unie rozlišujeme strukturální fondy, fondy soudržnosti, fondy vzniklé ad hoc, fondy před vstupní pomocí. Z pohledu politiky životního prostředí jsou nejvýznamnější strukturální fondy. V rámci strukturálních fondů rozlišujeme Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond.

Operační programy si každá členská země dojednává s Evropskou Komisí. Jsou to zprostředkující mezistupně mezi Evropskou unií a členskými státy. V operačních programech jsou vymezeny strategické cíle. Česká republika má v tomto období dojednáno dvacet šest operačních programů. Osm programů je zaměřeno tematicky (například na vědu a životní prostředí), sedm zeměpisně (Středočeský kraj, Severočeský kraj atd.). Další operační programy

podporují meziregionální a nadregionální spolupráci nebo zajišťují technické a administrativní zázemí.⁵⁵

Operační program životního prostředí připravil Státní fond životního prostředí a Ministerstvo životního prostředí spolu s Evropskou Komisí.

Operační program životního prostředí (OPŽP) je zaměřen na zlepšování kvality životního prostředí. Neméně důležitým cílem je i zlepšování kvality zdraví obyvatelstva. OPŽP přispívá k zlepšování ovzduší, vody i půdy. Zabývá se problémem zvyšování produkce odpadu a průmyslového znečištění. Pečuje o krajinu a využívá obnovitelné zdroje energie. Tento operační program je v České republice druhým největším. Z fondů Evropské unie je na něj vyčleněno 4,92 miliard eur. Z českých veřejných zdrojů mají být finanční prostředky navýšeny o 0,87 miliard eur. OPŽP obsahuje osm prioritních os, které program rozděluje na jednotlivé logické celky.⁵⁶

6.1 Jednotlivé prioritní osy

Prioritní osa 1 - Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní

Tato osa má za cíl snížení znečištění vod, zlepšení jakosti pitné vody a omezování rizika povodní. Zahrnuje projekty na zlepšení stavu povrchových a podzemních vod, na snížení obsahu nebezpečných látek ve vodách a na výstavbu či rekonstrukci čistíren vod, kanalizací, úpraven vod a podobně. Také zahrnuje projekty na zlepšení informačního systému před povodněmi, budování poldrů a úprav koryt. O dotace mohou žádat především obce a města za účelem snížení znečištění z komunálních zdrojů. Žadatelem mohou být i průmyslové podniky, které tak mohou přispět ke snížení znečištění

---

⁵⁵ Strukturální fondy: informace o fondech EU. [online]. [cit. 2012-05-25]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU>

⁵⁶ Strukturální fondy: Programy 2007 - 2013. *OP Životní prostředí* [online]. [cit. 2012-05-25]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/f9317e66-a22a-48e2-8238-f20ae93b4c6d/OP-Zivotni-prostredi>

z průmyslových zdrojů. Zajisté mohou žádat i fyzické a právnické podnikatelské osoby.⁵⁷

Prioritní osa 2 - Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí.

Cílem podpory je zlepšení nebo zachování kvality ovzduší a omezení emisí. Důraz je kladen na využití environmentálních způsobů výroby energie včetně energetických úspor. O dotace mohou žádat podnikatelské i nepodnikatelské subjekty, bytová družstva, nadace a nadační fondy, občanská sdružení. Projekty podnikatelských subjektů se mohou týkat například přechodu na ekologické vytápění nebo instalaci zařízení pro záchyt emisí a prachových částic vypouštěných do ovzduší. Projekty měst a obcí se týkají omezování prašnosti například výsadba a regenerace zeleně oddělující obytnou zástavbu od průmyslových staveb.⁵⁸

Prioritní osa 3 - Udržitelné využívání zdrojů energie.

Podporuje projekty zaměřené především na obnovitelné zdroje energie a prosazování úspor energie. Cílem programu je realizace úspor energie a využití odpadního tepla. Podporovanými projekty jsou: instalace fototermických systémů⁵⁹ pro přípravu teplé vody a dodávku tepla, fotovoltaických⁶⁰ systémů pro výrobu elektřiny, instalace větrných elektráren i malých vodních elektráren. O dotace mohou žádat zejména obce a města, kraje, příspěvkové organizace, neziskové organizace, obchodní společnosti vlastněné obcemi, bytová družstva, fyzické osoby. Nejčastější jsou žádosti o vytápění, ohřev teplé vody, výrobu elektrické energie s obnovitelných zdrojů. Možné

---

⁵⁷ CHVOJKOVÁ, A. – KVĚTONĚ, V, a kol.: *Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007 – 2013*. Praha, s. 17 – 19.

⁵⁸ CHVOJKOVÁ, A. – KVĚTONĚ, V, a kol.: *Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007 – 2013*. Praha, s. 19 – 21

Operační program životního prostředí: Prioritní osa 2. [online]. [cit. 2012-05-27]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/sekce/368/prioritni-osa-2/>

⁵⁹ Fototermické systémy přeměňují solární energii na teplo.

⁶⁰ Fotovoltaické systémy přeměňují solární energii na elektřinu.

jsou i dotace na zateplení budov. Nejčastější formou je kombinovaná výroba elektrické energie a tepla.⁶¹

Prioritní osa 4 - Zkvalitnění nakládání s odpady a odstranění starých ekologických zátěží

Oblasti podpory jsou zaměřené na ekologické nakládání s odpady, snížení produkce odpadu a recyklaci. Odstraňování starých ekologických zátěží se týká především realizace průzkumných prací a analýz rizik, které poté vedou k odstranění kontaminovaných a potenciálně rizikových míst, sanace kontaminovaných lokalit to se týká vojenských nebo průmyslových areálů. Zkvalitnění nakládání s odpady se zaměřuje na budování systémů odděleného sběru odpadů, budování sběrných dvorů, odstraňování nepovolených skládek, rekultivace starých skládek komunálního odpadu a ostatního odpadu. O dotace mohou žádat především obce a města například za účelem vybudování sběrného dvora nebo třídírny odpadů. Města a obce mohou vytvářet integrované systémy na nakládání s odpady za účelem mechanické a biologické úpravy komunálního odpadu. Podnikatelské subjekty mohou žádat dotaci na výstavbu kompostárny.⁶²

Prioritní osa 5 - Omezování průmyslového znečištění a environmentálních rizik

Tato prioritní osa se nabízí projektům, které jsou zaměřené na omezování průmyslového znečištění s důrazem na prevenci a výzkum v oblasti znečišťujících látek a jejich monitorování. Omezování průmyslového znečištění se může týkat například vytvoření BATcenter⁶³ pro jednotlivé kategorie průmyslových činností, propojování informačních systémů, budování

---

⁶¹ CHVOJKOVÁ, A. – KVĚTOŇ, V, a kol.: *Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007 – 2013*. Praha, s. 21 – 23.

Operační program životního prostředí: Prioritní osa 3. [online]. [cit. 2012-05-27]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/sekce/369/prioritni-osa-3/>

⁶² CHVOJKOVÁ, A. – KVĚTOŇ, V, a kol.: *Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007 – 2013*. Praha, s. 23.

Operační program životního prostředí: Prioritní osa 4. [online]. [cit. 2012-05-27]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/sekce/370/prioritni-osa-4/>

⁶³ BAT(best available technology) je nejlepší dostupná technika a technologie.

infrastruktury pro program REACH⁶⁴ O dotace mohou žádat města, obce podnikatelské a nepodnikatelské subjekty, státní podniky a organizace, správci povodí a toků, provozovatelé systému předpovědní povodňové služby.⁶⁵

Prioritní osa 6 - Zlepšování stavu přírody a krajiny

Tato osa přispívá ke zpomalení či zastavení poklesu biodiverzity. Podpora biodiverzity je opatření k ochraně ohrožených druhů a rostlin. Dále zajišťování péče o chráněná území. Dalším cílem je ochrana ohrožených druhů rostlin a živočichů a zajištění ekologické stability krajiny. Obnova krajinných struktur zahrnuje realizaci vegetačních opatření v krajině a opatření k zachování a celkovému zlepšení přírodních poměrů v lesích ve zvláště chráněných lesích. Další oblastí podpory je optimalizace vodního režimu krajiny, prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod. Také zahrnuje podporu regenerace urbanizované krajiny, to znamená obnova parků, a stromořadí. O dotace mohou žádat obce, města, kraje, svazky obcí a krajů a také správy národních parků, správci vodních toků a povodí.⁶⁶

Prioritní osa 7 - Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání poradenství a osvětu

Buduje širokou síť environmentálního vzdělávání a informačních center, která jsou prioritně zaměřena ve všech prostředích. Dotace se týkají nákupu, výstavby a rekonstrukce objektu center a poraden. Objekty po realizaci musí splňovat nízkoenergetický standart pro energeticky náročnost budovy.

---

⁶⁴ Systém REACH je novým systémem pro kontrolu chemikálií, podle kterého se do roku 2020 budou používat jen chemikálie se známými vlastnostmi, které nepoškozují životní prostředí.

⁶⁵ CHVOJKOVÁ, A. – KVĚTOŇ, V, a kol.: *Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007 – 2013*. Praha, s. 24.

Operační program životního prostředí: Prioritní osa 5. [online]. [cit. 2012-05-27]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/sekce/371/prioritni-osa-5/>

⁶⁶ CHVOJKOVÁ, A. – KVĚTOŇ, V, a kol.: *Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007 – 2013*. Praha, s. 24 – 29.

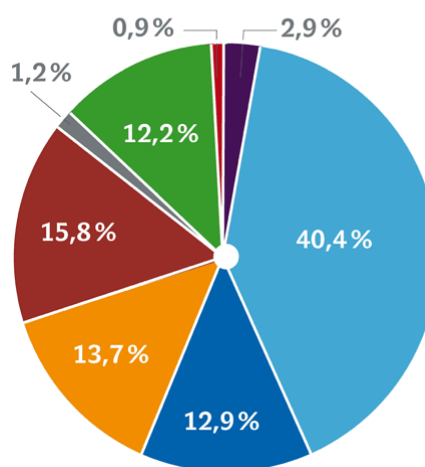
Operační program životního prostředí: Prioritní osa 6. [online]. [cit. 2012-05-27]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/sekce/372/prioritni-osa-6/>

Dotované mohou být organizace přinášející osvětu v oblasti životního prostředí. O dotace mohou žádat obce, města, kraje, neziskové a příspěvkové organizace a také organizační složky státu.⁶⁷

Prioritní osa 8 - Zajišťuje technickou pomoc.

PODÍL JEDNOTLIVÝCH PRIORITNÍCH OS V OPŽP

- 1 Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní
- 2 Zlepšení kvality ovzduší a snižování emisí
- 3 Udržitelné využívání zdrojů energie
- 4 Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží
- 5 Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik
- 6 Zlepšování stavu přírody a krajiny
- 7 Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu
- 8 Technická pomoc

Graf 1.

Zdroj: internetové stránky operačního programu životního prostředí

<http://www.opzp.cz/sekce/16/strucne-o-op-zivotni-prostredi/>

Do dnešního dne bylo na projekty operačního programu životního prostředí schváleno 78 miliard. Proplaceno bylo 25,1 příjemcům podpory. Celkově je hotovo 2461 projektů.

Celkově schválených projektů je 6569. Celkové náklady projektů jsou 132 254 212 836 korun.

Evropská unie se na financování projektů podílí 85%, zbylých 15% se financuje ze státního rozpočtu.

⁶⁷ CHVOJKOVÁ, A. – KVĚTOŇ, V, a kol.: *Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007 – 2013*. Praha, s. 29 – 30.

Operační program životního prostředí: Prioritní osa 7. [online]. [cit. 2012-05-27]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/sekce/373/prioritni-osa-7/>

7. MECHANISMY A PRINCIPY

Ochranu životního prostředí v rámci Evropské unie usměrňují závazné a nezávazné mechanismy. Mezi závazné regulace patří především smlouva o Evropské unii, která zajišťuje integraci ochrany životního prostředí do všech politik států Evropské unie. Mezi nezávazné mechanismy Evropské unie patří například dokumenty typu akčního plánu. Tyto dokumenty stanovují základní cíle v oblasti životního prostředí. Hlavními institucemi aktivními v této oblasti jsou orgány Evropské unie (viz kapitola instituce Evropské unie). Další významnou institucí je Evropská agentura pro životní prostředí, která má za úkol přinášet nezávislé informace o životním prostředí. Velmi významnou roli hrají zájmová sdružení, která zastupují ekologické aktivisty a průmyslové výrobce.⁶⁸

7.1 Principy politiky životního prostředí

V rámci politiky životního se uplatňují obecné principy. Tyto principy nepředstavují právně závazná pravidla. Jsou však důležitá pro výklad ustanovení a kompetencí příslušných orgánů.

Etický princip nám říká, že příroda má svoji vlastní hodnotu, která by měla být chráněna. Na tomto principu je založena celá řada závazných ustanovení Evropské unie například směrnice o ochraně volně žijícího ptactva. Etnický princip si zakládá na ochraně jednotlivých tvorů a všech druhů zvířat, protože všichni mají právo na přežití.⁶⁹

Princip obecného dobra se zakládá na vztahu životního prostředí a lidského zdraví. Tyto dva pojmy jsou od sebe neoddělitelné, například zhoršená kvalita ovzduší vede ke zvýšení respiračních onemocnění. Princip

---

⁶⁸Businessinfo: *Mechanismy ochrany životního prostředí EU*. [online]. [cit. 2012-06-01]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/evropska-politika-ochrany-zivotniho/1000521/4271/#mec>.

⁶⁹ JECH, K. – DLOUHÝ, J.: *Průvodce ochránce životního prostředí Evropskou unií*. Praha, Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2000, s. 10.

obecného dobra se nesoustředí pouze na současnou generaci, ale myslí také na budoucí generace.⁷⁰

Ekonomický princip je v diskuzích nejsilnější. Společné environmentální standardy jsou podmínkou pro fungující trh. Harmonizace environmentální politiky snižuje náklady průmyslových podniků, které se chovají zodpovědně k životnímu prostředí. Absence řešení problémů dává vznik mnoha dalším nákladům například nákladům na zdravotnictví. V neposlední řadě investice do nových čistých technologií vytváří nové trhy a nová pracovní místa. Ekologická modernizace podle tohoto principu je stěžejní.⁷¹

Princip prevence říká, že je „*vždy účinnější prevence, než dodatečná náprava škod.*“⁷² Vyžaduje včasné provedení potřebných opatření, která zabrání ohrožení nebo poškození životního prostředí. Pro ochranu životního prostředí je nejlepší škodám předcházet. Dodatečná náprava škod je finančně náročná a má neblahý vliv na přírodu a na vše co je na ni závislé.⁷³

Princip předběžné opatrnosti znamená, „*že lze-li předpokládat nebezpečí nevratného nebo závažného poškození životního prostředí, nesmí být pochybnosti, že k takovému poškození skutečně dojde.*“⁷⁴ To znamená, že je třeba provést veškerá opatření, která mohou zabránit negativním vlivům.

Princip „platí znečišťovatel“ znamená, že znečišťovatel musí zaplatit veškeré náklady na znečištění. Princip je zaměřený tržně. Tento princip je vyložen tak, aby náklady za znečišťování neplatil daňový poplatník, ale osoba odpovědná za znečištění.⁷⁵

---

⁷⁰ JECH, K. – DLOUHÝ, J.: *Průvodce ochránce životního prostředí Evropskou unií*, Praha, Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2000, s. 11.

⁷¹ JECH, K. – DLOUHÝ, J.: *Průvodce ochránce životního prostředí Evropskou unií*, Praha, Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2000, s. 12.

⁵ KRUŽÍKOVÁ, E.: *Ekologická politika a právo životního prostředí v Evropské unii*, Praha, 1997, s. 39.

⁷³ KRUŽÍKOVÁ, E.: *Ekologická politika a právo životního prostředí v Evropské unii*, Praha, 1997, s. 39.

⁷⁴ KRUŽÍKOVÁ, E.: *Ekologická politika a právo životního prostředí v Evropské unii*, Praha, 1997, s. 40.

⁷⁵ KRUŽÍKOVÁ, E.: *Ekologická politika a právo životního prostředí v Evropské unii*, Praha, 1997, s. 41 – 42.

Princip vysoké úrovně ochrany životního prostředí. Podle tohoto principu je při přípravě politiky životního prostředí důležité brát ohledy na dostupné vědecké i technické údaje a na podmínky životního prostředí.⁷⁶

Princip integrace lze pokládat za jeden z nejdůležitějších principů. Při ochraně životního prostředí je třeba brát ohled na všechny možné dopady. To znamená, že nelze upřednostnit jeden aspekt na úkor dalšího, který může mít neblahý vliv na životní prostředí.⁷⁷

Princip trvale udržitelného rozvoje lze definovat jako „rozvoj uspokojující požadavky současnosti bez toho, aby byla narušena schopnost příštích generací uspokojit své potřeby.“⁷⁸

Princip předběžné opatrnosti zdůrazňuje, že škody na životním prostředí by se měly odvrátit, kdykoliv je to možné. Tento princip se uplatnil i v oblasti chemických látek, tím že nesmějí na trh, dokud není znám stupeň jejich nebezpečnosti.⁷⁹

---

⁷⁶ KRUŽÍKOVÁ, E.: *Ekologická politika a právo životního prostředí v Evropské unii*. Praha, 1997, s. 43.

⁷⁷ KÖNIG, P. a kol.: *Učebnice evropské integrace*. Barristel&Principál, 2006, s. 224.

⁷⁸ KÖNIG, P. a kol.: *Učebnice evropské integrace*. Barristel&Principál, 2006, s. 224.

⁷⁹ JECH, K. – DLOUHÝ, J.: *Průvodce ochránce životního prostředí Evropskou unií*. Praha, Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2000, s. 14.

8. NÁSTROJE A EKONOMICKÉ DOPADY POLITIKY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

„Ekonomická teorie říká, že potřeby člověka jsou neomezené, zatímco zdroje jsou vzácné. Ekonomie tedy zkoumá otázku jak alokovat vzácné zdroje.“⁸⁰ Především příroda poskytuje zdroje pro základní spokojenost člověka. Příroda tvoří podmínky pro společnost a poskytuje podmínky pro její aktivity. Člověk a příroda na sebe vzájemně působí a jeden druhému se musí neustále přizpůsobovat.

Jakákoli lidská aktivita, především výroba a spotřeba, má své dopady na kvalitu životního prostředí, a proto by měla být pod dohledem státu. Touto kontrolou je v České republice státní politika životního prostředí a dále konkretizované politiky pro jednotlivé složky

K docílení politiky životního prostředí je nezbytné vymezení jejich nástrojů, především administrativních. Podle, kterých se usměrňuje chování subjektů, které mají nežádoucí vliv na životní prostředí.

„Administrativní nástroje představují především právní normy, zákony, vyhlášky, nařízení, technické a jiné normy apod. Pokud jde o explicitně stanovený zákaz určité činnosti, má regulace podobu zákazu. Nebo regulace může být prováděna pomocí příkazu, kdy je stanoven určitý limit znečištění životního prostředí, jeho míra se kontroluje a překročení se trestá. Rozdíl je v právní síle, kterou regulace působí na jednotlivé subjekty. Tyto nástroje mají mnoho nedostatků, mezi nejvýznamnější patří velmi vysoké administrativní náklady na dohled, zda subjekty regulaci dodržují a nemožnost kontrolovat všechny subjekty.“⁸¹

---

⁸⁰ Česká informační agentura životního prostředí. Environmentální politika, životní prostředí. [online]. [cit. 2012-05-16]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSFZUTSGE](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSFZUTSGE)

⁸¹ Česká informační agentura životního prostředí Environmentální politika, životní prostředí. [online]. [cit. 2012-05-16]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSFZUTSGE](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSFZUTSGE)

Právě neustále vzrůstající náklady na správu, jsou příčinou, proč se v současnosti preferují tržně orientované nástroje - nástroje ekonomické. Do popředí se ekonomické nástroje dostaly až pod vlivem globálních problémů, jako je znečištění ovzduší a s tím spojené kyselé deště apod.

Ekonomické nástroje působí na subjekty nepřímo prostřednictvím trhu. Základem je internalizace externalit.⁸² Ti, kdo znečišťují životní prostředí, jsou donuceni platit vyšší daně. Náklady jsou tedy u těchto subjektů vyšší, jedná se o tzv. společenské náklady neboli Pigouovu daň.⁸³

Za největší výhodou ekonomických nástrojů je považován ohled na jednotlivé možnosti subjektů.

Podle OECD je možné dělit ekonomické nástroje na:

- daně a poplatky
- dotace
- obchodovatelná emisní povolení
- depozitně refundační systémy.⁸⁴

Dalším typem nástrojů jsou nástroje dobrovolné. Ty umožňují vzít na sebe určitý závazek, který povede k ohleduplnějšímu chování. Tento závazek nemá povahu právní normy.

Následující skupinou jsou informační nástroje. Příkladem nástroje této skupiny je Integrovaný registr znečištění.

Institucionální a organizační nástroje napomáhají k zajištění a udržení dlouhodobého rámce ochrany životního prostředí. Oproti dobrovolným nástrojům mají tyto nástroje charakter právní normy.

Využíváním výše zmíněných nástrojů sebou v každém případě přináší dopady na ekonomiku a její subjekty. Pokud podmínky na ochranu životního prostředí budou represivnější, firmám se zvednou náklady, což v krátkodobé

---

⁸² Internalizace externalit je přenesení externích nákladů zpět na jejich původce

⁸³ Pigouova daň (podle A. C. Pigoua) je označení zdanění nepříznivých vlivů na životní prostředí

⁸⁴ PAVEL, J. *Národohospodářské modely dopadů opatření politiky životního prostředí na makroekonomické agregáty v České republice*. Praha: vydal institut pro ekonomickou a ekologickou politiku (IEEP) Fakulty národohospodářské, Vysoká škola ekonomická v Praze, 2006.

etapě může snížit jejich výrobu a investování, a to i v národním měřítku. Pro podniky může být důsledkem oslabení konkurence. Omezení výroby sebou přináší i další negativní vlivy jako je nezaměstnanost a menší zisk veřejných rozpočtů z daní. Tento problém je řešen pomocí zavádění ekologických poplatků. Naopak v dlouhodobém měřítku to má vliv pozitivní. Společnosti, které se dlouhodobě orientují na ekologicky šetrnější výrobky, mají otevřený mezinárodní trh. Možná si to neuvědomujeme, ale nástroje politiky životního prostředí mají vliv na každého z nás. Ovšem někdo tyto dopady pocítuje méně a jiný naopak více.⁸⁵

---

⁸⁵ Česká informační agentura životního prostředí: Environmentální politika, vztah ekonomie a životní prostředí. [online]. [cit. 2012-05-16]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/\\$pid/MZPMSFGSJ8W5](http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/$pid/MZPMSFGSJ8W5)

9. PROJEKT – ČISTIČKA ODPADNÍCH VOD ČELÁKOVICE

Město Čelákovice je vlastníkem ČOV, která byla vybudována v roce 1960. Odpadní vody byly zbavovány především odpadních nečistot a čištění bylo zajištěno jen pomocí biofiltrů. V roce 1993 – 1995 prošla čistička rekonstrukcí na mechanicko-biologickou. Do trvalého provozu byla uvedena v roce 1997. Vzhledem k tomu, že Česká republika vstoupila do Evropské unie, což znamenalo zpřísnění zákonných požadavků, vyžádala si čistička další rekonstrukci. Příprava začala v roce 2005, kdy bylo zapotřebí vypracovat chemicko-technologickou analýzu s návrhem potřebných opatření. Zpracování projektu bylo dokončeno v roce 2007, avšak podporu Státního fondu životního prostředí se městu podařilo získat až v roce 2009.

Čistička odpadních vod je nepostradatelnou součástí infrastruktury každého města. Minulý rok v květnu byla zahájena rekonstrukce ČOV Čelákovice, jejímž cílem je zvýšit účinnost čištění odpadních vod, které jsou vypouštěny do Labe tak, aby odpovídala zákonným požadavkům. Tyto zákonné požadavky se řídí podle Evropské unie na čištění vod odpadních vod v tzv. citlivých oblastech. Největší problémy představují sloučeniny dusíku a fosforu, které se do odpadních vod dostávají z domácností prostřednictvím pracích nebo čisticích prostředků. Přítomnost dusíkatých látek a jejich sloučenin představují pro živočichy, které žijí v řekách ohrožení na životě.

Projekt Čelákovice ČOV intenzifikace

Název projektu je Čelákovice ČOV intenzifikace Město Čelákovice si podalo žádost o dotaci z Operačního programu životního prostředí podle výzvy 3. Podle identifikace operačního programu a výzvy se jedná o projekt:

Podle prioritní osy 1. -Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní.

Oblast podpory: 1.1 – Snižování znečištění vod

Podoblast podpory: 1.1.1 – Snižování znečištění z komunálních zdrojů.

Základní identifikace projektu:

Zadavatel projektu – Čelákovice. Provozovatelem ČOV jsou Vodovody a kanalizace Mladá Boleslav.

Město Čelákovice se nachází v okrese Praha – východ. Celková katastrální výměra je 1 587 ha a žije zde 10 000 obyvatel. Město je částečně odkanalizované – kanalizační síť je napojena na ČOV. V místní části Zářečí v současné době kanalizace chybí, obytná výstavba je opatřena jímkami a septiky, které jsou často netěsné, stavebné dožilé či na hranici životnosti s přepady zaústěnými do trativodů nebo protékající vodoteče. ČOV bude v rámci projektu intenzifikována 10 474 EO. Jedná se o modernizaci stávajícího technologického zařízení biologického stupně a to zejména o výstavbu aktivních nádrží a navýšení stávající dosazovací nádrže. Stavební pozemky se nacházejí na území obce a jsou přístupné z místních komunikací.

Rozsah celkových užitelných nákladů projektu – do 1 mil. CZK do 25 mil. EUR.

Stručný obsah projektu – Projekt řeší intenzifikaci stávající ČOV pro město Čelákovice tak, aby byly splněny požadavky odtoku v souladu s NV ČR č. 61/2003 Sb. pro kapacitu ČOV 10 001 – 100 000 Ekvivalentních obyvatel.

Cíl projektu – Cílem je snížení znečištění vodních toků naplněním požadavků směrnice 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod, zajištění správného nakládání s kaly z čistíren odpadních vod.

Místo realizace projektu:

Na Nábřeží 1419/2 Čelákovice 250 88,

Kraj (NUTS III) – Středočeský

Okres (NUTS IV) – Praha – východ

Umístění projektu – Je dáno dnešní polohou čistírny, na levém břehu Labe pod slepým ramenem Labe v katastrálním území Čelákovice

Harmonogram

Přípravná fáze - 1. 1. 2007

Předpokládané datum zahájení zadávacího řízení 1. 1. 2009

Předpokládané datum zahájení realizace projektu 1. 4. 2009

Předpokládané datum ukončení 31. 12. 2010

Celá realizace projektu se posunula o 2 roku. Městu se nepodařilo získat podporu Státního fondu životního prostředí a z Fondu soudržnosti EU v připravených termínech. Pro účely splnění všech náležitostí na čerpání prostředků u OPŽP městu Čelákovice chybělo stanovisko Krajského úřadu Středočeského kraje, odbor regionálního rozvoje. Dále chybělo vyjádření provozovatele zařízení – Vodovody a kanalizace Mladá Boleslav, zajištění vlastních finančních zdrojů města a stanovisko Povodí Labe.

Žádost pro SFŽP podala společnost Allowance s.r.o. na základě mandátní smlouvy, kterou uzavřela s městem Čelákovice k žádosti přiložila následující podklady: žádost OPI výzva 3, odborný posudek OPI vypracovaný Ing. Činžákem, kopie stavebního povolení úpravy ČOV – OV MÚ Čelákovice, kopie stavebního povolení intenzifikace ČOV – rozhodnutí OŽP KÚ, čestné prohlášení, že městu Čelákovice nebyla uložena pokuta, povolení k vypouštění odpadních vod z ČOV vydané rozhodnutí OŽP MÚ Brandýs n/L – Stará Boleslav, závěr zjišťovacího řízení podle § 7 zákona 100/2001 Sb. vydaný OŽP KÚ, vyjádření ČZIP k žádosti OPI, projekt ke stavebnímu povolení společností PROVOD.

Tím, že se městu nepodařilo dokončit úspěšně jednání a řízení o poskytnutí státní finanční dotace musela žádat o prodloužení stavebního povolení Krajský úřad Středočeského kraje, odbor životní prostředí a zemědělství. V souvislosti s tím se také muselo prodloužit stavební povolení, které vydalo město Čelákovice, odbor výstavby.

Po splnění všech náležitostí potřebných k získání poskytnutí státní dotace město zahájilo realizaci projektu.

Zahájení stavby začalo 8. 5. 2011

Předpokládané datum dokončení je 15. 7. 2012

Základní parametry projektu

Počet rekonstruovaných ČOV v aglomeraci - 1
Současná kapacita – na Ekvivalentní obyvatelstvo je 14167
Současná kapacita ČOV - v m³/den - 4500
Kapacita ČOV po realizaci – na EO 10474
Kapacita ČOV po realizaci - v m³/den – 2540
Znečištění odváděné na ČOV nyní – EO 8213
Znečištění odváděné na ČOV po realizaci – EO 9487

Charakterem záměru je modernizace a intenzifikace stávající technologické linky ČOV. Záměr zahrnuje rekonstrukci a doplnění objektu mechanického předčištění odpadních vod, realizací nového lapáku písku, výstavbu třetí aktivační nádrže a úplnou přestavbu kalového hospodářství, zrušení stávající dešťové nádrže a nevyužívané dosazovací nádrže. Nová o stávající aktivační nádrž bude vybavena novým aeračním systémem a novými ponornými míchadly. Průběh výstavby je členěn do čtyř etap, aby byl zajištěn chod ČOV po dobu intenzifikace. Stavba bude umístěna v areálu stávající ČOV, nacházející se 250 metrů od nejbližší v prostoru mezi řekou Labe a vodní plochou bývalé pískovny.

Projektovou dokumentaci pro vydání stavebního povolení vypracovala firma PROVOD, inženýrská společnost

Dotační management vypracovala firma Allowance s.r.o. Praha

Firma Allowance s.r.o. měla za úkol i výběrové řízení.

Na stavbu ČOV bylo vyhlášeno výběrové řízení, do kterého se přihlásily firmy:

SMP CZ, a.s.

OHL ŽS, a.s.

ARKO TECHNOLOGY, a.s.

VCES a.s.

Sdružení Hakov a NOVADUS

STRABAG, a.s.

Sdružení Skanska – Skanska
Transbeton – ČOV Čelákovice
SWIETELSKY stavební s.r.o.
Metrostav, a.s.

Vítěznou firmou se stala firma VCES, která nejlépe splnila požadavky výběrového řízení. Firma VCES a.s. měla nejlepší cenovou nabídku a poskytované záruky. Na stavební část poskytuje záruky 120 dní a na strojně-technologickou část poskytuje záruky 72 dní. Ze smluvních podmínek také plyne, že firma VCES a.s je povinna uhradit za každý započatý den prodlení stavby 25 tisíc korun pokutu.

Investiční náklady projektu jsou 51,5 milionů korun včetně DPH. Stavební náklady činí 48,8 milionů korun včetně DPH. Dotace a půjčky činí 32 milionů, z toho dotace FS EU jsou 27,2 mil. Kč. Dotace SFŽP činí 1,6 mil. Kč. Půjčka SFŽP 3,2 mil. Kč. Z vlastních zdrojů investora je částka 19,5 mil. Kč.

Po realizaci bude majitelem ČOV město Čelákovice a provozovatelem Vodovody a kanalizace Mladá Boleslav.

Vzhledem k ochraně životního prostředí patří projekt čistírky odpadních vod mezi významné akce, realizované na území kraje.⁸⁶

---

⁸⁶ Městský úřad Čelákovice, odbor rozvoje města: *Projektová dokumentace*. Čelákovice 15.05.2012.

ZÁVĚR

Politika životního prostředí je v současné době velmi diskutovaná a z tohoto důvodu jsem se rozhodla tomuto tématu věnovat. Pro každého z nás je příroda a životní prostředí nedílnou součástí našeho každodenního života.

Pro fungování Evropské unie je nezbytné, aby všechny politiky, včetně politiky životního prostředí, byly v souladu. To je hlavním úkolem vrcholných institucí.

Politika životního prostředí vytvářená Evropskou unií ovlivňuje i Českou republiku prostřednictvím právních norem, které jsou pro nás, jako členu Evropské unie, závazné. Příkladem je rekonstrukce čističky odpadních vod v Čelákovcích, která již podle norem Evropské unie nesplňovala kapacitní nároky

Aplikace právních norem v oblasti životního prostředí prokazatelně způsobila změny v ekonomické aktivitě. Hlavním dopadem v této oblasti je zvýšení nákladů na výrobu, což znamená negativní vliv na makroekonomické agregáty.

Dále jsem se zabývala principy ochrany životního prostředí, které jasně ukazují na nutnost dodržování pravidel.

Cílem této práce bylo přiblížit význam Operačního programu životního prostředí. Bylo zjištěno, že poskytování podpory v rámci OPŽP vede z hlediska širších územních vztahů k zajištění trvalé péče o životní prostředí a přispívá ke zlepšení jeho kvality. Regionální rozvoj území napomáhá ochraně životního prostředí a zvyšování ekologické stability krajiny.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

McCORMICK, J.: *Environmental Policy in the European Union*. New York, Palgrave 2001. ISBN 0333772040, 9780333772041.

FIALA, P. – PITROVÁ M.: *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury 2003. ISBN 80-7325-015-2.

ŠAUER, P. – DRHOVÁ, Z.: *Environmentální ekonomie, politika a vnější vztahy České republiky*, Praha: Nakladatelství a vydavatelství litomyšlského semináře, 1999. ISBN 80-902168-5-4.

KRUŽÍKOVÁ, E.: *Ekologická politika a právo životního prostředí v Evropské unii*, Praha: Nakladatelství a vydavatelství litomyšlského semináře, 1997. ISBN 80-902168-2-X.

MEZŘICKÝ, V. (ed.): *Environmentální politika a udržitelný rozvoj*. Praha: Portál 2005. ISBN 80-7367-003-8.

FIALA, P. – PITROVÁ M.: *Evropská unie*. 2.vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury 2010. ISBN 978-80-7325-223-6.

JAKEŠ, J.: *Quo Vadis Evropské unie*. Praha: ETC Publishig, 1998. ISBN 80-86006-57-3.

KÖNIG, P. a kol.: *Učebnice evropské integrace*. Barristel&Principál, 2006. ISBN 978-80-7364-044-6.

CHVOJKOVÁ, A. – KVĚTOŇ, V, a kol.: *Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007 – 2013*. Praha:IREAS, 2007. ISBN 978-80-86684-43-7.

JECH, K. – DLOUHÝ, J.: *Průvodce ochránce životního prostředí Evropskou unií*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky v edičním oddělení Ústavu mezinárodních vztahů, 2000. ISBN 80-86345-08-4, 80-86506-05-3.

PAVEL, J. *Národohospodářské modely dopadů opatření politiky životního prostředí na makroekonomické agregáty v České republice*. Praha: vydal institut pro ekonomickou a ekologickou politiku (IEEP) Fakulty národohospodářské, Vysoká škola ekonomická v Praze, 2006. ISBN 80-86684-40-7

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSŘEDÍ. Environmentální politika a nástroje. [online]. [cit. 2012-06-02]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/environmentalni_politika_nastroje.

Městský úřad Čelákovice, odbor rozvoje města: *Projektová dokumentace*.
Čelákovice 15.05.2012.

DELONG, J. B. Project - syndicate.: *Konečná porážka Thomase Malthuse?*
[online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.project-syndicate.org/commentary/the-final-defeat-of-thomas-malthus-/czech>.

HERCIK, R. narmyslenka: zahraničí. *Globalizace a římský klub* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.narmyslenka.cz/view.php?cislocianku=2007060003>

KUCHYŇKOVÁ, P.: Euroskop, *životní prostředí* [online]. [cit. 2012-06-02].
Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8926/sekce/zivotni-prostredi/>,

GROOTE, M. Europa: Evropský parlament. *výbory*. [online]. [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/committees/cs/ENVI/home.html>

BYDŽOVSKÁ, M. Euroskop: Evropská centrální banka. [online]. [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/82/sekce/evropska-centralni-banka/>

BLAHUŠIAK, I. Euroskop: Evropská investiční banka. [online]. [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/83/sekce/evropska-investicni-banka/>

BLAHUŠIAK, I. Euroskop: Evropský ombudsman. [online]. [cit. 2012-05-20].
Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/84/sekce/evropsky-ombudsman/>

Europa: EU v kostce. [online]. [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/news/eu_explained/080311_1_cs.htm

Europa: Agentury a decentralizované orgány. [online]. [cit. 2012-05-20].
Dostupné z: http://europa.eu/agencies/regulatory_agencies_bodies/policy_agencies/eea/index_cs.htm

KUTÍLEK, O. a I. FRÍZLOVÁ. Euroskop: fáze legislativního procesu.
[online]. [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8898/sekce/faze-legislativniho-procesu-v-eu/>

Euractiv: životní prostředí. *Brusel si chce posvětit na implementaci ekologické legislativy* [online]. [cit. 2012-06-13]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/zivotni-prostredi/clanek/brusel-si-chce-posvтит-na-implementaci-ekologicke-legislativy-008067>

České inspekce životního prostředí: IMPEL. [online]. [cit. 2012-05-30].
Dostupné z: <http://www.cizp.cz/IMPEL>

České inspekce životního prostředí: O nás. *Kdo jsme* [online]. [cit. 2012-05-30]. Dostupné z: <http://www.cizp.cz/O-nas/Kdo-jsme>

Strukturální fondy: informace o fondech EU. [online]. [cit. 2012-05-25].
Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU>

Strukturální fondy: Programy 2007 - 2013. *OP Životní prostředí* [online]. [cit. 2012-05-25]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/f9317e66-a22a-48e2-8238-f20ae93b4c6d/OP-Zivotni-prostredi>

Operační program životního prostředí: Prioritní osa 2. [online]. [cit. 2012-05-27]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/sekce/368/prioritni-osa-2/>

Operační program životního prostředí: Prioritní osa 3. [online]. [cit. 2012-05-27]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/sekce/369/prioritni-osa-3/>

Operační program životního prostředí: Prioritní osa 4. [online]. [cit. 2012-05-27]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/sekce/370/prioritni-osa-4/>

Operační program životního prostředí: Prioritní osa 5. [online]. [cit. 2012-05-27]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/sekce/371/prioritni-osa-5/>

Operační program životního prostředí: Prioritní osa 6. [online]. [cit. 2012-05-27]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/sekce/372/prioritni-osa-6/>

Operační program životního prostředí: Prioritní osa 7. [online]. [cit. 2012-05-27]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/sekce/373/prioritni-osa-7/>

Businessinfo: Mechanismy ochrany životního prostředí EU. [online]. [cit. 2012-06-01]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/evropska-politika-ochrany-zivotniho/1000521/4271/#mec>.

Česká informační agentura životního prostředí: Environmentální politika, životní prostředí. [online]. [cit. 2012-05-16]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSFZUTSGE](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSFZUTSGE)

Česká informační agentura životního prostředí: Environmentální politika, životní prostředí. [online]. [cit. 2012-05-16]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSFZUTSGE](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSFZUTSGE)

Česká informační agentura životního prostředí: Environmentální politika, vztah ekonomie a životní prostředí. [online]. [cit. 2012-05-16]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/\\$pid/MZPMSFGSJ8W5](http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/$pid/MZPMSFGSJ8W5)

Operační program životního prostředí: přehled finanční podpory a podpořených projektů. [online]. [cit. 2012-06-01]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu/>

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

OBRÁZEK 1: PODÍL JEDNOTLIVÝCH OS V OPŽP

Seznam grafů

GRAF 1 : Podíl jednotlivých os v OPŽP strana 39.

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA A – FINANČNÍ TABULKA OPŽP 2012	I
PŘÍLOHA B – SCHVÁLENÁ PODPORA A ALOKACE OPŽP DLE OBLASTÍ PODPORY K 23.04.2012	II

Konec oddílu kde je použito stránkování s arabskými čísly

PŘÍLOHY

Příloha A – Finanční tabulka OPŽP – 2012

9.5. Finanční tabulka OP Životní prostředí - Implementační dokument, (EUR, běžné ceny) *

Č.	Název prioritní osy / oblasti podpory	Fond	Podíl na alokaci	Příspěvek EU	Národní veřejné výdaje (zdroje)					Celkové zdroje	Míra spolufinancování		Pro informaci	
					struktura						EU	ČR	EIB	soukromé
					celkem	SR - 315	kraje	veřejné zdroje	SFŽP ČR					
1	Zlepšování vodohosp.infrastr. a snižování rizika povodní	FS	40,44%	1 988 552 501	350 921 030	0	0	233 947 353	116 973 677	2 339 473 531	85%	15%	0	46 690 000
1.1.	Snižování znečištění vod	74,81%	30,25%	1 487 725 975	262 539 880	0	0	175 026 586	87 513 294	1 750 265 855	85%	15%	0	0
1.2.	Zlepšení jakosti pitné vody	12,61%	5,10%	250 661 221	44 234 332	0	0	29 489 555	14 744 777	294 895 553	85%	15%	0	0
1.3.	Omezování rizika povodní	12,58%	5,09%	250 165 305	44 146 818	0	0	29 431 212	14 715 606	294 312 123	85%	15%	0	0
2	Zlepšení kvality ovzduší a snižování emisí	FS	12,89%	634 146 020	111 908 121	37 302 707	0	74 605 414	0	746 054 141	85%	15%	0	18 680 000
2.1.	Zlepšení kvality ovzduší	54,95%	7,09%	348 432 008	61 488 001	20 496 000	0	40 992 001	0	409 920 009	85%	15%	0	0
2.2.	Omezování emisí	45,05%	5,81%	285 714 012	50 420 120	16 806 707	0	33 613 413	0	336 134 132	85%	15%	0	0
3	Udržitelné využívání zdrojů energie	FS	13,68%	672 971 287	118 759 639	0	0	79 173 093	39 586 546	791 730 926	85%	15%	0	14 510 000
3.1.	Výstavba nových zařízení a rekonstrukce stávajících zařízení s cílem zvýšení využívání OZE pro výrobu tepla, elektřiny a kombinované výroby tepla a elektřiny	21,92%	3,00%	147 507 155	26 030 674	0	0	17 353 783	8 676 891	173 537 829	85%	15%	0	0
3.2.	Realizace úspor energie a využití odpadního tepla	78,08%	10,68%	525 464 132	92 728 965	0	0	61 819 310	30 909 655	618 193 097	85%	15%	0	0
4	Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží	FS	15,79%	776 505 331	137 030 353	15 073 339	0	91 353 569	30 603 445	913 535 684	85%	15%	0	17 140 000
4.1.	Zkvalitnění nakládání s odpady	67%	10,58%	520 258 572	91 810 336	0	0	61 206 891	30 603 445	612 068 908	85%	15%	0	0
4.2.	Odstraňování starých ekologických zátěží	33%	5,21%	256 246 759	45 220 017	15 073 339	0	30 146 678	0	301 466 776	85%	15%	0	0
5	Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik	ERDF	1,23%	60 605 709	10 695 125	0	0	7 130 083	3 565 042	71 300 834	85%	15%	0	4 470 000
5.1.	Omezování průmyslového znečištění	100%	1,23%	60 605 709	10 695 125	0	0	7 130 083	3 565 042	71 300 834	85%	15%	0	0
6	Zlepšování stavu přírody a krajiny	ERDF	12,19%	599 423 825	105 780 675	0	0	70 520 450	35 260 225	705 204 500	85%	15%	0	0
6.1.	Implementace a ochrana území soustavy NATURA 2000	5%	0,61%	29 971 191	5 289 034	0	0	3 526 023	1 763 011	35 260 225	85%	15%	0	0
6.2.	Podpora biodiverzity	19%	2,32%	113 890 527	20 098 328	0	0	13 398 885	6 699 443	133 988 855	85%	15%	0	0
6.3.	Obnova krajinných struktur	13%	1,58%	77 925 097	13 751 488	0	0	9 167 659	4 583 829	91 676 585	85%	15%	0	0
6.4.	Optimalizace vodního režimu krajiny	37,5%	4,57%	224 783 934	39 667 753	0	0	26 445 169	13 222 584	264 451 687	85%	15%	0	0
6.5.	Podpora regenerace urbanizované krajiny	14,5%	1,77%	86 916 455	15 338 198	0	0	10 225 465	5 112 733	102 254 653	85%	15%	0	0
6.6.	Prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod	11,0%	1,34%	65 936 621	11 635 874	0	0	7 757 249	3 878 625	77 572 495	85%	15%	0	0
7	Rozvoj infrastruktury pro environ. vzdělávání, poradenství a osvětu	ERDF	0,86%	42 452 678	7 491 649	2 497 216	0	4 994 433	0	49 944 327	85%	15%	0	0
7.1.	Rozvoj infrastruktury pro realizaci environmentálních vzdělávacích programů, poskytování environmentálního poradenství a environmentálních informací	100%	0,86%	42 452 678	7 491 649	2 497 216	0	4 994 433	0	49 944 327	85%	15%	0	0
8	Technická pomoc	FS	2,91%	143 209 747	25 272 308	12 636 154	0	0	12 636 154	168 482 055	85%	15%	0	0
8.1.	Technická pomoc při přípravě, realizaci, monitorování a kontrole operací OP Životní prostředí	66%	1,92%	94 518 433	16 679 723	8 339 861,5	0	0	8 339 861,5	111 198 156	85%	15%	0	0
8.2.	Ostatní výdaje TP OP ŽP	34%	0,99%	48 691 314	8 592 585	4 296 292,5	0	0	4 296 292,5	57 283 899	85%	15%	0	0
Celkem			100%	4 917 867 098	867 858 900	67 509 416	0	561 724 395	238 625 089	5 785 725 998	85,0%	15%	0	101 490 000
Z toho FS			85,72%	4 215 384 886	743 891 451	65 012 200	0	479 079 429	199 799 822	4 959 276 337	85,0%	15%	0	97 020 000
Z toho ERDF			14,28%	702 482 212	123 967 449	2 497 216	0	82 644 966	38 825 267	826 449 661	85,0%	15%	0	4 470 000

* Pozn.: Spolufinancování projektů z prostředků SFŽP ČR / SR 315 se řídí rozdělením dle prioritních os / oblastí podpory, vyjma projektů, předkládanými organizačními složkami státu. V těchto případech jsou na spolufinancování použity prostředky SR 315 a kompenzace z prostředků SFŽP ČR je prováděna v rámci Prioritní osy 2.

Zdroj: <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu/>

Příloha B – Schválená podpora a alokace OP6P dle oblastí podpory k 23.04.2012

Schválená podpora a alokace OPŽP dle oblastí podpory k 23. 04. 2012									
Oblast podpory	Počet projektů	Celkové náklady projektů	Celkové způsobilé výdaje	Podpora ERDF/FS	Příspěvek SR/SFŽP	Celková schválená výše podpory	Celková alokace ERDF/FS	Alokace k vyčerpání ERDF/FS	Alokace k vyčerpání v procentech
1,1	440	54 189 702 317	38 885 293 059	32 813 805 388	1 971 264 465	34 785 069 853	36 862 874 209	4 049 068 820	10,98
1,2	52	5 805 935 585	4 209 636 906	3 523 872 199	210 481 845	3 734 354 044	6 210 883 734	2 687 011 535	43,26
1,3	319	2 670 313 364	2 490 938 898	2 117 298 060	124 546 943	2 241 845 003	6 198 595 927	4 081 297 868	65,84
2,1	110	1 012 240 545	731 397 046	557 259 255	41 228 122	598 487 378	8 633 448 294	8 076 189 039	93,55
2,2	156	9 707 807 256	7 388 736 506	2 838 507 945	487 410 987	3 325 918 932	7 079 421 789	4 240 913 845	59,90
3,1	377	3 203 985 116	2 314 022 581	1 634 352 652	85 650 690	1 720 003 342	6 222 707 127	4 588 354 474	73,74
3,2	1537	20 411 738 347	12 440 399 396	10 338 298 812	576 422 644	10 914 721 456	10 452 175 423	113 876 611	1,09
4,1	1008	14 473 600 661	12 225 002 872	7 772 552 997	840 206 044	8 612 759 041	12 890 966 897	5 118 413 900	39,71
4,2	136	4 961 923 213	4 193 851 716	3 525 754 167	248 712 370	3 774 466 537	6 349 282 195	2 823 528 028	44,47
5,1	59	1 520 470 479	1 296 060 171	703 568 759	95 335 379	798 904 138	1 501 688 258	798 119 498	53,15
6,1	39	688 335 765	664 834 514	591 778 942	73 055 572	664 834 514	742 626 171	150 847 229	20,31
6,2	139	1 641 595 928	1 486 229 351	1 234 525 453	100 849 873	1 335 375 326	2 821 979 478	1 587 454 025	56,25
6,3	399	1 692 696 501	1 546 967 643	1 328 442 755	100 874 892	1 429 317 646	1 930 828 053	602 385 299	31,20
6,4	801	5 202 677 053	4 929 634 709	4 061 166 907	388 481 719	4 449 648 626	5 569 696 317	1 508 529 410	27,08
6,5	780	2 719 878 628	2 438 631 405	1 877 307 092	141 400 113	2 018 707 205	2 153 615 922	276 308 830	12,83
6,6	187	1 212 262 015	1 123 069 445	954 609 023	56 153 469	1 010 762 492	1 633 777 595	679 168 572	41,57
7,1	30	1 139 050 063	1 037 081 084	853 423 379	79 949 597	933 372 976	1 051 892 455	198 469 076	18,87
celkem	6569	132 254 212 836	99 401 787 303	76 726 523 784	5 622 024 724	82 348 548 509	118 306 459 843	41 579 936 059	35,15

kurz ECB 24,778 CZK/EUR (aktuální měsíční kurz ECB pro 04/2012)

Oblast podpory 1.1 - Snížení znečištění vod

Oblast podpory 1.2 - Zlepšení jakosti pitné vody

Oblast podpory 1.3 - Omezování rizika povodní

Oblast podpory 2.1 - Zlepšení kvality ovzduší

Oblast podpory 2.2 - Omezování emisí

Oblast podpory 3.1 - Výstavba nových zařízení a rekonstrukce stávajících zařízení s cílem zvýšení využívání OZE pro výrobu tepla, elektřiny a kombinované výroby tepla a elektřiny

Oblast podpory 3.2 - Realizace úspor energie a využití odpadního tepla u nepodnikatelské sféry

Oblast podpory 4.1 - Zkvalitnění nakládání s odpady

Oblast podpory 4.2 - Odstraňování starých ekologických zátěží

Oblast podpory 5.1 - Omezování průmyslového znečištění

Oblast podpory 6.1 - Implementace a péče o území soustavy Natura 2 000.

Oblast podpory 6.2 - Podpora biodiverzity

Oblast podpory 6.3 - Obnova krajinných struktur

Oblast podpory 6.4 - Optimalizace vodního režimu krajiny

Oblast podpory 6.5 - Podpora regenerace urbanizované krajiny

Oblast podpory 6.6 - Prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod.

Oblast podpory 7.1 - Rozvoj infrastruktury pro realizaci environmentálních vzdělávacích programů, poskytování environmentálního poradenství a environmentálních informací

Zdroj: <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu/>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Eva Pohludková

Obor: EHS

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Politika životního prostředí Evropské unie

Rok: 2012

Počet stran textu bez příloh: 44

Celkový počet stran příloh: 2

Počet titulů české literatury a pramenů: 11

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 1

Počet internetových zdrojů: 26

Vedoucí práce: PhDr. Aleš Bříza